

Irak Türkmen siyasi Sisteminin Türkiye hakimiyeti altında ortaya çıkışı ve çöküşü

Sheth Jerjis

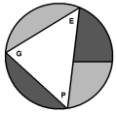
Irak Türkmenleri İnsan Hakları Araştırma Vakfı
Başkanı

Forum of EthnoGeoPolitics

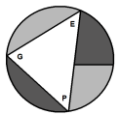
EthnoGeoPolitics Forum Dergisi yayın öncesi katkı

Volume 12, Nos .1-2, Yaz 2024

*Bu yayın öncesi katkıdır
2024 yaz sayısında çevrimiçi ve/veya basılı olarak yayına
sunulacaktır*

*Bu makale, dergimizin Kış 2020 sayısında İngilizcesi ve Kış 2021
sayısında Arapça'sı yayınlanan makalelerin Türkçe çevirisidir.*

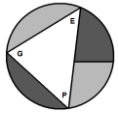
Irak Türkmen siyasi Sisteminin Türkiye hakimiyeti altında ortaya çıkışı ve çöküşü

(The Emergence and Collapse of the Iraqi Turkmen Political System under the Domination of Turkey)

Sheth Jerjis

“Irak Türkmen yetkililerinin Kürt bölgesinden veya ülke dışından yetkililerle yaptığı her toplantı için, toplantıya katılacak olan Türkmen yetkililerinin tespitini Türk yetkililer tarafından yapıldı. Türk yetkililer detaylı bir rapor hazırlıyor ve bunu toplantıya katılan Türkmen yetkililere okuyorlardı... Her Türkmen yetkili notlarını almak zorundaydı. Daha sonra, katılacakları toplantıda bağlı kalmaları için rapor delegasyonun başkanına verilir... Çoğu zaman utanç verici durumlarla karşı karşıya kalıyorduk, çünkü görüştüğümüz kişiler, Türk yetkililerin bize verdiği raporlarda bulunmayan sorular sorup önerilerde bulunuyorlardı... Birbirimize bakardık, gözlerimizle konuşurduk ve cevap veremezdik susup kalırdık. Bize gülerdiler bizimle dalga geçerdiler. Aslında bir Robot gibiydik”. **Bir Türkmen siyasetçisi**

Özet Bu çalışma, Türkmen siyasi sisteminin zaman dilimleri içerisinde Türk otoritelerinin kontrolünde ortaya çıkışını ve işleyişini ortaya koymaktadır. Türkiye'nin Irak Türkmenlerine yönelik politikasının hedeflerini inceleyerek, Türk ulusal çıkarları ve politikalarına boyun eğdirilen Türkmen siyasetinin ve insan haklarının sürekli olarak kötüleşmesini analiz etmektedir. Bu çalışmada ayrıca Irak'ta yaşanan jeopolitik değişimler ve bunların Irak Türkmenleri ve Türkiye'nin onlara yönelik politikaları üzerindeki etkileri de değerlendirilmektedir. Bu makale, Irak Türkmen İnsan Hakları Araştırma Vakfı'nın (SOITM) "Türkiye'nin Irak Türkmenlerine Yönelik

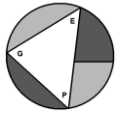
politikası: Acımasızca İstismar ve Uluslararası Hukuk İhlalidir" başlıklı kitabının bir özetidir (Kaynakça'da bkz. SOITM Vakfı 2019).

Giriş

Irak Türkmenlerinin ötekileştirilmesi Irak devletinin kurulmasıyla başladı. Türkmenler Baas rejimi tarafından asimilasyona tabi tutulmuş, bölgelerindeki demografik değişim 1970'li yıllardan itibaren yoğunlaşmaya başlamıştır. Irak Türkmenlerinin Kürt yetkililer tarafından insan hakları ihlalleri, 1991 yılında güvenli bölgenin kurulmasından sonra Erbil şehrinde başladı. 2003 yılında Baas rejiminin devrilmesinden sonra Kürt yetkilileri Irak'taki tüm Türkmen bölgelerini kontrolleri altına aldı. Daha sonra İŞİD sonra ismini değiştirdiği sözde İslam Devleti (الدولة الإسلامية) döneminde Irak Türkmenleri ağır insan hakları ihlallerine maruz kaldı.

Jeopolitik koşullar, Türkmen siyasi sistemini 1990 yılında sürgünde Türkiye'de kurulmaya ve çalışmalarını uzun yıllar orada sürdürmeye zorladı. Kuruluşundan bu yana Türkmen siyasi kurumları ve sivil toplum kuruluşları, Türk ulusal çıkarlarına tabi tutularak Türk yetkililerin egemenliği altından çıkamamıştır. 1994 yılında Türkmen Şurası adı altında kurulan Irak Türkmen Meclisi'nin (مجلس تركمان العراق) çekirdeği, Türk yetkililerin Türkmen Cephesi kurma projesinin bir parçasıydı. Türkmen Şura'sı 2005 yılında Irak Türkmen Meclisi'ne dönüştürüldü.

Irak Türkmen Meclisi, Mayıs 2011'de Türkiye'nin Bağdat Büyükelçiliği tarafından feshedildi. O günden bugüne Türkiye, Türkmen siyasetçilerin ve aydınların bağımsız bir Irak Türkmen Meclisi kurma yönündeki tüm girişimlerini engelledi ve hala bunun gerçekleşmesini engelliyor. Irak Türkmenlerinin genel ve bağımsız bir Türkmen Meclisi kurma çabaları arasında, Türk devleti tarafından kısa sürede sonlandırılan, bir grup

Türkmen öğrenci ve gencin, 2015 yılında Kerkük'teki Türkmen Meclisi binasını ele geçiren isyanı da vardı.

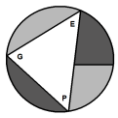
Türkiye'nin Irak Türkmenlerine yönelik politikası, Irak Türkmen siyasi sisteminin başarısızlığının ve Türkmenlerin sürekli insan hakları ihlallerine uğramalarının temel nedeni olarak değerlendirilebilir. Türkmen siyasi sistemi, tamamen çökünceye dek Türk yönetiminin tahakkümü altında sömürüye, baskılara, yaptırımlara ve aşağılamalara maruz kaldı. Bugün Irak Türkmenlerinin içinde bulunduğu kötü koşulların temel nedeni Türkmen siyasi sisteminin çöküşüdür.

Irak Türkmenlerinin insan hakları durumu

Irak Türkmenlerinin insan hakları ihlalleri, Irak devletinin kurulduğu 1921 yılından itibaren başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Irak Krallığı'nın kurulması sırasında Irak Türkmenlerinin nüfus sayısının İngiliz Mandası ve Irak devleti tarafından yanıltıcı tahminler ve nüfus sayımları doğrultusunda %2'ye düşürülmesi, büyük Irak Türkmen nüfusunun bölgesel ve uluslararası toplumlar tarafından gözden kaçırılmasına neden olmuştu ve bugüne kadar devam etmektedir. Bu, Irak Türkmenlerine yönelik devam eden insan hakları ihlallerine ve Batı medyası ile ilgili kuruluşların ilgisizliğine katkıda bulunan ana faktörlerden biri olarak düşünülebilir.

Irak Türkmenleri anadillerinde eğitimden mahrum bırakıldı (SOITM Vakfı 2009), devlette yüksek mevkilere gelmeleri zorlaştı, kültürel ve siyasi kurumlar kurmaları engellendi ve Temmuz 1959 katliamına maruz kaldılar (Batatu 1978).

1970 sonrası Baas rejimi döneminde Türkmenler ağır asimilasyon politikaları ve insan hakları ihlallerine maruz kaldı. Örneğin, yüzbinlerce hektar arazilerine el konulması, bölgelerinden sürülmeleri, bölgelerine

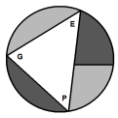

Arapların yerleştirilmesi, zorla göç ettirilmeleri ve etnik kökenlerini Arap olarak değiştirmeleri. Bu, tüm bölgelerin demografik yapısında büyük değişikliklere yol açtı (Al-Samanji 1999: 209-216; SOITM Vakfı 2013).

Irak Türkmenlerinin Kürt yetkililer tarafından insan hakları ihlalleri, 1991 yılındaki Birinci Körfez Savaşı sonrasında Erbil şehrinde ve 2003 yılında Baas rejiminin devrilmesinden sonra ise tüm Kuzey illeri ve Diyala vilayetinde başlamıştır (Irak Türkmenleri Tabipler Derneği 2015; Avrupa Parlamentosu Önergesi 2013; Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları Enstitüsü 2013; Uluslararası Kriz Grubu 2018; Azınlık Hakları Grubu Uluslararası 2017):

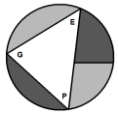
- Erbil ve Kifri şehrinde:
 - Tarihi Türkmen mahalleleri, yoğunlaşmalarını dağıtmak ve özümsemelerini kolaylaştırmak amacıyla boşaltıldı. (Bilgiler Kürt bölgesel otoriteleri içindeki bir kaynaktan alınmıştır; kaynağın kimliği, güvenliğinin sağlanması amacıyla gizli tutulmaktadır);
 - Türkmenler siyasi, kültürel ve eğitimsel olarak baskı altına alınmıştır (Lalani 2010).
- 2003 yılında Baas rejiminin devrilmesinden sonra Türkmenler, Kürt partilerinin ve Peşmergelerin (Irak'ın özerk Kürdistan Bölgesi'nin askeri güçleri) kontrolünde ve Kerkük vilayeti ve Tuz Hurmatu ilçesi başta olmak üzere neredeyse tüm Türkmen bölgelerinde ağır baskılar altında kalmıştır. Örneğin:
 - Yüzlerce suikast, adam kaçırma, keyfi tutuklama, ev baskınları ve içeriklerinin çalınması gerçekleşti (SOITM Vakfı 2017; bkz. Ekteki 1 numaralı fotoğraf);
 - On binlerce Kürt aile Türkmen bölgelerine getirilip yerleştirildi;
 - Kürt partileri, Türkmen bölgelerinde ekonomiyi kontrol etti ve Türkmenleri yönetimde ötekileştirdi.

Sözde İslam Devleti (İŞİD) Irak'ın tüm kuzey illerinde geniş Türkmen bölgelerini (2014-2017) işgal etti; Buradaki Türkmenlerin çoğu İslam'ın Şii

mezhebini ve hala da öyle. Birkaç ay içinde bazı Türkmen bölgeleri kurtarıldı; diğer bölgeler IŞİD'in Irak'ta yenilgisine kadar kontrolünde kaldı. Diğer Türkmen bölgeleri (köy ve kasabalar), sürekli olarak her türlü saldırıya maruz kalan IŞİD ile Irak güçleri arasındaki savaş hatlarının sınırında kaldı:

- Musul vilayetinde: Telafer bölgesi, Ayadiyah ve Mahlabiya kasabaları ve Musul şehri. Ninova Ovası, Musul merkez ilçesi ve Sincar ilçesinde çok sayıda köyler;
- Kerkük vilayetinin batısında: Beşir kasabası işgal edilmiş, Tavuk ilçesi ve Taze Hurmatu kasabası ise savaş arada kalmış ve her türlü silahla sürekli saldırılara maruz kalmıştır. Taze Hurmatu kimyasal silahlarla bile saldırıya uğradı;
- Selahaddin vilayetinde: IŞİD, Tuz Hurmatu ilçesinin batı ve kuzey kesimlerini neredeyse tamamen işgal etti (kurtuluş kademeli olarak gerçekleşti; farklı bölgeler farklı zaman süresince IŞİD'in kontrolünde kaldı) ve Amerli kasabası bir aydan fazla süre kuşatma altında kaldı. Tuz Hurmatu şehri IŞİD'in ateş menzilinde kaldı ve her türlü saldırıdan büyük zarar gördü;
- Türkmenler Diyala ilinin her bölgesinde vardır. IŞİD, Türkmen bölgeleri olan Kara Tepe, Saadiya (Kızıl Rabat), Jalawla (Kara Han) ve Mansuriya (Adana Köy) kasabalarını işgal ederken, Kazaniya ise IŞİD ile Irak güçleri arasındaki savaş hatlarının altında devamlı tehdit altında kaldı. Bu Türkmen bölgelerinde büyük sayıda Şii Türkmen etnik temizliğe maruz kaldı (İnsan Hakları İzleme Örgütü 2015):
- Telafer ilçesi ve Tuz Hurmatu ilçesine bağlı köylerde erkekler öldürülerek toplu mezarlara gömüldü, kadınlar ise esir alınarak köle pazarlarında satıldı;
- On binlerce Türkmen ailesi yerinden edildi, büyük bir kısmı bugüne kadar evlerine dönemedi;
- Amerli nahiyesi ve Tuz Hurmatu'nun birçok köyü başta olmak üzere bazı Türkmen bölgelerinde yüzlerce ev ve mahalle tamamen yıkıldı.

Bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde Türk yetkililerin kontrolü altına Türkmen siyasi sisteminin ortaya çıkışı ve işleyişi dönemler halinde sunulmaktadır.

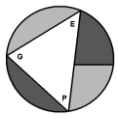
Türkmen Cephesi kurulmadan önce

1990 öncesinde Türkiye, en ağır insan hakları ihlallerine maruz kalan Irak Türkmenleri için hiçbir şey yapmıyordu. O dönemde Türkiye'de çok sayıda Türkmen aydını ve akademisyeni yaşıyordu. Bu sayı 1980-88 Irak-İran Savaşı sırasında ve sonrasında yüz binlere çıktı. Türkiye onların siyasi parti kurmalarına izin vermedi.

Baas rejiminin Ağustos 1990'da Kuveyt'i işgal etmesinden sonra yurtdışındaki Irak muhalefetine tüm kesimlerinin faaliyetleri çarpıcı biçimde arttı. Sürgündeki Irak hükümetini temsil ediyormuşçasına Irak muhalefeti büyük kongreler düzenlemeye, yabancı ülkelerin dışişleri bakanlıkları ve diğer devlet kurumlarıyla önemli toplantılar yapmaya başladılar. Türkiye, Irak muhalefesindeki gelişmelere daha yakından bakmak ve bilgi edinmek amacıyla Irak Türkmenlerinin parti kurmalarına izin verdi.

Irak Milli Türkmen Partisi (IMTP) (الحزب الوطني التركماني العراقي) 1991 yılı başında, Irak muhalefetine 11 Mart 1991'de Beyrut'ta yapılan ilk kongresinden birkaç ay önce kuruldu. IMTP veya Milli Türkmen Partisi kısa bir süre içinde bir asır siyasi faaliyetlerden mahrum kalan ve her türlü insan hakları ihlaline maruz kalan Türkmen halkı tarafından bir umut olarak benimsendi. Türkmen halkı, akademisyenleri, üst düzey askerleri, yazarları, kanaat önderleri ve diğer tüm kesimleriyle Türkmen Milli Partisi'ni destekledi ve sahiplendi.

Milli Türkmen Partisi'nin kurulmasından birkaç ay sonra, Irak El-Dava Partisi'nin bir grup Türkmen üyesi, Irak Türkmenleri İslam Birliği'ni (الاتحاد

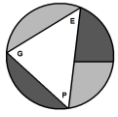
العراق (الاسلامي لترکمان العراق) 2 Mart 1991 kurdu. Birlik, Türkiye'nin kontrolü dışındaydı ve dolayısıyla Türkiye hükümeti tarafından dışlandı.

Ahmet Güneş, 1991 yılının sonlarında Türkmen Birlik Partisi (حزب الوحدة التركماني) olarak adlandırılan üçüncü Türkmen partisini kurdu. Türkmen Birlik Partisi, Türk yetkililerin kontrolü dışında kurulan ikinci Türkmen partisiydi. 1993 yılında Türk yetkililer (istihbarat) partiyi kurucusundan alıp Riyaz Sarıkahya'ya devretmiş ve 1996 yılında partinin adı Birlik Partisi'nden Türkmeneli Partisi'ne (Türkmen Partisi) değiştirilmiştir.

Milli Türkmen Partisi, Irak Türkmenlerinin Irak muhalefet grupları arasındaki en büyük temsilcisi oldu. Irak muhalefeti büyük Arap ve Kürt siyasi gruplarını içeriyordu; örneğin:

- Şii İslami Grubu, El-Dava Partisi ve İslam Devrimi Yüksek Konseyi'nin yanı sıra diğer birçok partiyi de içeriyordu;
- Irak Kürdistan Cephesi, Kürdistan Demokrat Partisi ve Kürdistan Yurtseverler Birliğini içeriyordu;
- Sünni İslami grubu, Irak İslam Partisi ve farklı Kürt İslami partileri içeriyordu;
- muhafazakar gruplar, Irak Ulusal Kongresi ve Irak Ulusal Mutabakat Hareketi gibi;
- Ulusal Süryani Partisi.

Irak nüfusunun üçüncü büyük bileşenini temsil etmek amacıyla Irak'ın önde gelen muhalefet grupları arasında iyi bir konuma sahip olmak (Avrupa Parlamentosu Önergesi 2013/2562 sayılı kararı), Milli Türkmen Partisi'nin yoğun profesyonel çabalarını gerektirmişti. Irak sorununun sürekli kötüleşmesiyle birlikte - 1970'lerdeki Irak-İran Savaşı, 1980'lerdeki Birinci Körfez Savaşı ve 1990'lardaki ekonomik ambargo sırasında başta azınlıklar olmak üzere insan hakları ihlalleri - Irak muhalefedinin çalışmaları ve faaliyetleri 1990'larda istikrarlı bir şekilde arttı.

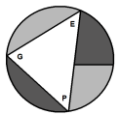

Lübnan, Suudi Arabistan, İran, Avusturya, İngiltere ve ABD gibi farklı ülkelerde kongreler düzenleniyordu. Muhalefet, siyasi destek almak ve temaslar kurmak için ABD, Avrupa ülkeleri ve başta Körfez ülkeleri olmak üzere Arap ülkeleri hükümetleriyle temasa geçiyordu. Milli Türkmen Partisi'nin giderleri ve harcamaları artmıştı. Yoğun profesyonel siyasi çaba ve önemli mali kaynaklar gerektiren tüm bu faaliyetlere Milli Türkmen Partisi'nin katılması gerekirdi.

Türkmen örgütleri çeşitli nedenlerden dolayı kendi kendilerini finanse etmekte zorluklarla karşılaşmıştı:

- Irak Türkmenleri Baas partisi hükümeti döneminde onlarca yıl asimilasyon politikalarına maruz kaldıkları için ekonomik açıdan zor durumdaydılar;
- Türkmen toplumunda siyasi kültür eksikliği, Türkmen kurumlarıyla bilinçli bir dayanışma eksikliğine yol açtı;
- Türkmen kurumları kendilerini kanıtlayamadı iyi bir popüler taban elde etmek;
- Türkmen halkının büyük çoğunluğunun Irak'ta yaşaması ve Türkmen kurumlarının Irak dışında yer alması nedeniyle 2003 öncesinde Irak içindeki Türkmenlerden mali destek almak kolay değildi;
- Türkmen kurumları Türkiye otoriteleri tarafından kurulmuş ve bu otoritelerin kontrolünde kalmış ve sadece Türkiye devletinin finansmanına tabi tutulmuştur. Bu finansman Türkmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda değil, Türk devletinin çıkarları doğrultusunda verilmiştir.

Milli Türkmen Partisi'nin siyasetçileri deneyim kazandıkça ve Irak sorunuyla ilgilenen diğer ülkelerle ilişkilerini geliştirdikçe partinin Türkiye dışındaki kaynaklardan finansman sağlama şansı da arttı.

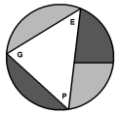
Türkmen siyasetçilerin Türkiye dışında sık sık yapılan toplantılara katılması Türk makamlarının (Bakanlık ve İstihbarat) onayını gerektiriyordu. Onayın ardından mali destek sağlanırdı ve geri dönüşte rapor istenirdi. Türk yetkililerin mali destek için onay vermesi rutin bir süreç değildi. Onayın alınmadığı çok önemli durumlar vardı. Örneğin Türkiye, Milli Türkmen Partisi'nin Gıda Karşılığı Petrol programı gelirlerinin dağıtımına yönelik toplantılara katılması için izin vermedi (SOITM Vakfı 2019: 68-71).

Zamanla beraber Türkiye Dışışleri Bakanlığı ve İstihbarat teşkilatı, Milli Türkmen Partisi liderlerine politikalarını dikte etmeye ve sıkı kontrol başladı. Türkmen siyasetçiler, Türk hükümetinin kendilerini ve Partiyi kontrol altına almaya yönelik devam eden politikalarından bıktıktan sonra, partinin karar alma sürecine müdahale etmemek için Türk yetkililerden kaçmaya başladılar. Türk yetkililer, Türkmen Milli Partisi'ndeki Türkmen siyasetçileri artık kontrol edemeyeceklerini anlayınca, partinin finansmanını keserek ve faaliyetlerini engelleyerek parti liderlerini ve kurucularını reddetmeye ve zayıflatmaya başladılar. Aynı zamanda Türk istihbaratı, Türkmen siyasi sisteminin tam kontrolünü ele geçirmek için Türkmen Cephesi'ni kurmaya başladı.

Irak Türkmen Cephesi'nin Kuruluşu

Türk yetkililer ve bazı Türkmen siyasetçiler arasında, Türkmen siyasi ve sivil toplum kuruluşlarının tek bir kurum çatısı altına sığdırılması alınması yönündeki tartışma, 1994 yılı başında Türkmen Cephesi'nin ITC (الجبهة التركمانية) kurulmasından bir yıldan fazla bir süre önce başlamıştı. Bu proje aracılığıyla Türkiye, en önemli Türkmen ulusal çıkarlarıyla çelişse bile, ulusal politikasıyla, kırmızı çizgileriyle ve Türkiye çıkarlarıyla çelişen her türlü Türkmen politikasını ve faaliyetini engellemeyi amaçladı.

1994 yılı ortalarında Türk Dışışleri Bakanlığı ve Türk İstihbarat Teşkilatı Türkmen Cephesi'ni kurmaya başladı (Bu cephe bir Türkiye Türkmen

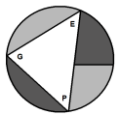
Cephesi olduğu için, bu makalede sadece Irak Türkmen Cephesi değil yalnız Türkmen cephesi tabiri kullanılmaktadır). Dünyaca ünlü Türkmen akademisyen İhsan Doğramacı, üst düzey bir Türk siyasetçi tarafından Türkmen Cephesi'nin kuruluş ve yönetimini denetlemeye ikna edildi. Bazı Türkmen siyasetçilere göre Doğramacı'yı görevi kabul etmeye ikna eden Türk siyasetçi, Türkiye Başbakanı Süleyman Demirel'di.

Doğramacı, bazı Türkmen akademisyenlerle birlikte Türkmen Cephesi'ni kurmak için bir tabela kuruluşu olan "Türkmen Şura" adında bir sembolik kurum kurdu. Türkmen Şurası resmi olarak kayıtlı değildi, bir tüzüğü yoktu, düzenli toplantıları yoktu ve tüm üye kadrosuyla hiçbir zaman toplanmamıştı (SOITM Vakfı 2019: 129-133). 5 Şubat 1995'te bir takım Türkmen kuruluşunun Türkmen Cephesi'nin kurulması konusunda anlaşmaları açıklandı. Aynı yılın 24 Nisan'ında da Türkmen Cephesi'nin kurulduğu duyuruldu.

Türkmen Cephesi'nin kuruluşu sırasında Türk yetkililer, Türk yetkililerin kontrolü dışındaki tüm Türkmen siyasetçileri ve kuruluşları dışladı (Al-Samanji 1999: 230; Jerjis 2020). Örneğin bunlar arasında Irak'taki büyük Şii partilerde birçok üst düzey liderlik pozisyonunda bulunan Şii politikacılar ve Irak Türkmenleri İslam Birliği de vardı. Türkmen Cephesi'nin kuruluşu, Türk hükümeti dairesinin kurulmasına benziyordu:

- Türkmen Cephesi'nin siyasetçi ve personelinin atanmasına ilişkin görüşmeler, Türkiye Dışışleri Bakanlığı ve İstihbarat Teşkilatı yetkilileri tarafından gerçekleştirildi;
- Personele ABD Doları olarak aylık maaş tahsisi edildi.

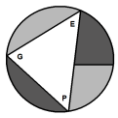
Ne o dönemin gerekleri ne de Irak Türkmenlerinin siyasi durumu bir çatı örgütün kurulmasını gerektirmiyordu. Türkmen Cephesi'ne katılacağı açıklanan beş Türkmen kurumunun konumları ve durumları şöyleydi:

- Sadece iki Türkmen partisi vardı;
- En büyük Türkmen partisi olan Milli Türkmen Partisi projeye karşı çıktı ve katılmayı reddetti; Nitekim 1995 yılının sonlarına doğru Türk istihbaratının Türkmen politikacılarla yaptığı toplantıda bir Türk istihbarat ekibi, Türkmen Cephesi projesini eleştiren Milli Türkmen Partisi Başkanı Muzaffer Arslan'ı toplantıdan kovdu;
- Irak Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, kurulduğu 1959 yılından bu yana Türkiye şartlarına tabi bir sivil toplum kuruluşudur;
- Türkmen Kardeşlik Kulübü siyasi bir örgüt değil sivil toplum kuruluşu olup Türkmen Cephesi'ne katılmayı reddetmiştir.
- 24 Nisan 1995'te Türk yetkililerin kontrolünde Irak Türkmen Cephesi'nin kurulmasına yönelik hazırlıklar kapsamında:
- Türkmen Bağımsızlar Hareketi (حركة التركمان المستقلين) 1994 yılı sonlarında Türkmen Cephesi projesi kapsamında kurulmuştur;
- Milli Türkmen Partisi'nin liderleri etkisiz hale getirildi ve daha sonra partinin Türkmen Cephesi çatısı altına alınması amacıyla ihraç edilmiştir;
- Türkmen Kardeşlik Kulübü yöneticileri (نادي الاخاء التركماني) Erbil şubesi Türkmen Cephesi çatısı altına alınmaya ikna edilememiştir. Buna rağmen Kulübün adı, Türkmen Cephesi'nin kurucularından biri olarak ilan edilmiştir. 1997 yılı, Türkmen Kardeşlik Ocağı'nın yürütme kurulunda çatlak yaratılarak Ocağın başkanı ve bazı üyelerin istifası sağlandı ve böylece yeni yönetim kurulu Türkmen Cephesi'ne katıldı.

Türkiye, Türkmen Cephesi'ni kurarak Irak Türkmen siyasi sistemini tamamen kontrol altına aldı. Türk makamları, Türkmen Cephesi şemsiyesi altına alınan Türkmen politikacılara, siyasi ve sivil toplum kuruluşlarına, Türk hükümetinin tahsis ettiği kaynak dışında herhangi bir kaynaktan yardım almama zorunluluğu getirdi.

Türkiye, finansmanı kontrol ederek Türkmen siyasetçilerin ve Türkmen örgütlerinin faaliyetlerini de tam kontrolü altına aldı. Türkiye bu politikasıyla

Irak Türkmenlerini Azerbaycan fonları başta olmak üzere diğer akraba ve dış ülkelerin ve enternasyonal fon kuruluşlarının finansmanından mahrum bırakmıştır. Böylece Türkiye, Türkmen siyasi haritasını ve doğrudan Türkmen siyasi sistemini yönetecek şekilde yeniden tasarlayabilmiştir.

Irak Türkmen Cephesi'nin başarısızlığı

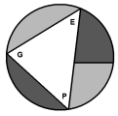
Türk yetkililer tarafından zorla kurulan Türkmen Cephesi'nin işleyişi, Türk yetkililerin istediği ve öngördüğü gibi olmadı. Özellikle Cephe yürütme kurulu toplantılarında sürekli sorunlar ve günlük tartışmalar yaşanıyor.

19 Aralık 1995'te Türkmen Cephesi liderleri arasında çıkan silahlı çatışmada bir kişi öldü, bir kişi de yaralandı. Türk yönetiminin güç merkezleri olan ordu ve istihbarat teşkilatları arasındaki rekabet ve çatışmalar, Türkmen Cephesi siyasetçileri arasındaki büyük farklılıkların ve şiddetli çatışmaların ardındaki ana faktördü.

Türkmen Cephesi'nde olup bitenlerin Türk yetkililer açısından pek önemi yoktu. Türkiye için asıl önemli olan şunu sürdürmekti:

- Türkmen Cephesi'nin faaliyetleri, politikaları ve dış ilişkileri üzerinde tam kontrol;
 - Azınlıklarla ilgili konuların Türkiye için sorun oluşturması nedeniyle gündeme getirilmemesi üzerinde kontrol sağlanması.
- Irak Türkmenleri ise etnik kimliklerine bağlı olup, bu kimliğin tanınması, kültürel ve siyasi hakları ve anadillerinde eğitim için mücadele etmektedir;
- Türkiye'nin Irak'la, özellikle de ülkenin kuzeyiyle ilgili kırmızı çizgilerinin ihlal edilmemesini sağlamak.

Milli Türkmen Partisi'nin Erbilli yürütme kurulu üyeleri, liderlerinin iradesi dışında Türkmen Cephesi'ne katılmıştı, ve maaş alıyordu. Türkmen Milli Partisi liderliği cepheye katılan üyelerini ihraç etti.

Türkmen Cephesi'nin kuruluşundan yaklaşık bir yıl sonra, partilerinden ihraç edilen Milli Türkmen Partisi üyeleri, Türkmen Cephesi'nin Irak Türkmenleri için yararlı olmadığını öne sürerek ve yürütme kurulunda devam eden anlaşmazlıklar nedeniyle kendi istekleriyle Türkmen Cephesi'nden istifa ettiler.

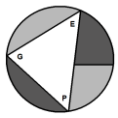
Türk yetkililerin Türkmen Milli Partisi ve liderlerine uyguladığı kısıtlamalar, partinin faaliyetlerini ve Irak muhalefetiyle uluslararası forumlara katılımını kısıtladı. Milli Türkmen Partisi Irak muhalefetine İngiltere ve Amerika'da organize edilen birçok toplantıya katılamadı.

Örneğin, ABD'de Petrol Karşılığı Gıda programının gelir dağıtım toplantılarına Milli Türkmen Partisi'nin katılımı engellendi. Türk İstihbarat Teşkilatının Terörle Mücadele Daire Başkanı Mehmet Eymür, Irak devletini temsilen toplantılara katılanlardan Ahmed Çelebi'den, 1996 yılı başında ABD'de düzenlenen konferansa katılanlar listesinden Türkmenlerin çıkarılmasını talep etti.

Böylece Türkiye, Irak Türkmenlerini milyonlarca ABD Doları olarak tahmin edilen aylık gelirden mahrum bırakırken, Kürt partileri Petrol Karşılığı Gıda programı gelirlerinden aylık 120 milyon ABD Doları pay aldı (SOITM Vakfı 2019: 68-71).

1996 yılının başında Cephe başkanı Turhan Ketene Türkmen Cephesi'nden ayrıldı. Böylece kuruluşundan neredeyse bir yıl sonra Türkmen Cephesi bir örgüt olarak neredeyse tamamen başarısızlığa uğradı.

Türkmen kuruluşları yeniden dizayn edilerek çökmüş Türkmen Cephesinin yeniden inşası

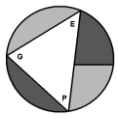
1996 yılı başlarında Türkmen Cephesi neredeyse tamamen başarısızlığa uğrarken, Türkmen Milli Partisi de neredeyse tamamen çökmüştü. Türk istihbaratı, Türkmen Cephesi'ne katılmayı destekleyen bir grup oluşturarak parti liderliğinde bölünmenin tohumlarını ekti. Aynı bağlamda, Türk yetkililer partiye diz çöktürmek için çok önceden partinin faaliyetlerini kısıtlatmış ve mali desteği ciddi şekilde azaltmıştı.

Türk istihbaratı, muhtemelen Mart 1996'da, Türkmen Cephesi'nin yeniden kurulmasının önünü açmak ve Türkmen siyasetçilerini ve örgütlerini Türk makamları tarafından daha yakından kontrol altına almak için bir plan hazırladı. Planın uygulanması için Milli Türkmen Partisi'nin yürütme kurulu üyesi Türkiye'ye bağlı Türkmen siyasetçi Mustafa Kemal Yayçılı görevlendirildi. 1996 yılının ortalarında Yayçılı, aşağıdaki hedeflere ulaşmak için Erbil şehrinde ortaya çıktı:

- Özellikle Türkmen Cephesi'nin kurulması çerçevesinde Türk yetkililere itaat etmeyen Türkmen siyasetçilerin aşağıdaki yöntemlerle görevden alınması:
- Milli Türkmen Partisi'nin uyduruk ikinci kongresinin düzenlenmesi;
- Türkmen Kardeşlik Kulübü'nün (resmi bir sivil toplum kuruluşu) yürütme kurulu birliğinin bölünmesi;
- Türkmen Bağımsızlar Hareketi'nin dağılması.

Yayçılı, parti liderliğinin isteği dışında Türkmen Cephesi'ne katılan ve daha sonra Türkmen Cephesi'nden ayrılan Erbil şehrinden Milli Türkmen Partisi üyelerini kendi planı üzerinde birlikte çalışmaya ikna edemedi. Bunlar, önceki idari sistem şeklinde çalışmayı reddettiler. Partinin çalışma tarzının değiştirilmesinde ısrar ettiler. Ancak, Yayçılı'ya verilen görev, partiyi yeniden inşa etmek ve eskisi gibi Türkmen Cephesi'ne tabi kılmaktı.

Yayçılı, Milli Türkmen Partisi'nin uyduruk ikinci kongresini düzenleyerek kendisini parti başkanı atadı ve yürütme kurulu üyelerinin neredeyse

tamamını değiştirdi. Aynı zamanda Yaycılı Türkmen Kardeşlik Kulübü'nün yönetim kurulunda çatlak açmayı başardı. Bu, 24 Eylül 1996'da Türkiye'nin Türkmen cephesi projesine katılmayan kulüp başkanının ve bir grup yönetim kurulu üyesinin istifasına yol açtı.

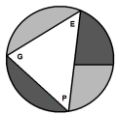
Yaycılı'nın desteklediği grup, sonuçta Türkmen Kardeşlik Kulübü'ne hakim oldu. Yaycılı uyduruk kongre ile Milli Türkmen Partisi'nin başkanı olunca, Türkmen Kardeşlik Ocağı'nın yeni başkanı Wadad Arsalan, Yaycılı'nın vekili olarak seçildi. Daha sonra Arsalan'ın Türkmen Cephesi'nin ikinci başkanı olmasının önü açıldı.

Türk Ordusu, Irak Türkmen siyasi sistemi olan Türkmen Cephesi'nin yönetimini Türk istihbaratından devralıyor

Türkmen siyasi sisteminin Türk istihbaratı tarafından yeniden yapılandırılması sırasında Irak Ordusu, Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) lideri Mesut Barzani ile yapılan anlaşma uyarınca 31 Ağustos 1996'da Erbil şehrine girdi. Erbil Valiliği'nin yönetimi Barzani'nin baş rakibi Celal Talabani liderliğindeki Kürdistan Yurtseverler Birliği Partisi'nden alınarak Barzani'nin partisine verildi. Irak Ordusu, Türkmen Cephesi karargahı ile Türkmen partileri ve sivil toplum kuruluşlarının genel merkezlerine saldırdı:

- Türkmen kurumlarının tüm içerikleri ya yok edildi ya da çalındı;
- Irak askerleri bu kurumlardan elli dokuz Türkmen siyasetçi ve çalışanı kaçırdı;
- Kaçırılan kişiler ortadan kayboldu ve bugüne kadar kendilerinden haber alınamadı.

Doğrudan Türk yetkililerin komutası altında çalışan bazı Türkmen liderleri, saldırıdan kısa bir süre önce Erbil'i terk etmişti. Bu saldırıdan sağ kurtulan

bazı Türkmen siyasetçiler, Türkiye'nin saldırıyı bildiğini ve diğer Türkmen siyasetçileri zamanında uyarmadığını iddia ediyor. Bu olayların ardından Türkmen siyasi sisteminin neredeyse tamamını oluşturan Türkmen Cephesi neredeyse tamamen dağılmış ve çökmüştür.

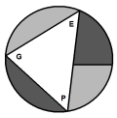
Bu aşamada Türk ordusu, Türkmen dosyasını münhasıran yönetmek üzere Türkmen siyasi sistemini Türk istihbaratından devralmaya başladı. Irak Ordusu'nun Erbil'den ayrılmasından birkaç hafta sonra, Türkmen parti ve kurumlarına üye bazı Türkmen siyasetçiler Erbil'deki Türk Ordusu bürosu tarafından çağrıldı. Kendilerine, bundan sonra Türkmen siyasi sisteminin yönetiminden Türk Ordusu'nun sorumlu olduğu bilgisi verildi.

Türkmen Cephesi'nin yeniden inşası kapsamında Türk Ordusu, Türkmen Bağımsızlar Hareketi'ni dağıtmaya başlarken, Hareket'in yürütme komitesinin bir üyesi Türk Ordusu'nu fikrini değiştirmeye ikna etmeyi başardı:

- Hareketin kongresi 3 Eylül 1997'de düzenlendi;
- Hareketin başkanı ve yürütme kurulu üyelerinin çoğunun yerini başkaları aldı.

Türkmeneli Partisi'ne gelince, partinin başkanı Riyad Sarıkaha'ya her zaman Türk politikaları çerçevesinde hareket etmiş ve Türkmen Cephesi'nin kurulması projesini başından beri kabul etmiştir desteklemiştir. Böylece, Türkmen Cephesi'nin yeniden inşası için üç Türkmen partisinin bir araya getirilmesi Türk ordusu tarafından sağlandı: Milli Türkmen Partisi, Türkmen Bağımsızlar Hareketi ve Türkmeneli partisi. Irak Türkmenlerinin en büyük ve en eski sivil toplum kuruluşu olan Türkmen Kardeşlik Ocağı Erbil şubesi de zaptedilmişti.

Türkmen Cephesi'ni güya bağımsız ve meşru göstermek amacıyla 17-18 Eylül 1997 tarihleri arasında uyduruk Birinci Türkmen Kongresi düzenlendi. Kurultay tamamen Türk ordusunun kontrolü altındaydı. Aşağıdakiler seçildi:

- Türkmen Cephesi Başkanı ve yürütme kurulu üyeleri;
- Türkmen Şurası otuz üyeyle yeniden inşa edildi.

Buna göre Türk yetkililer, bu kez Türk ordusu, hareket ettirilen dama taşları gibi Türkmen siyasi sistemini (Türkmen Cephesi) yeniden dizayn etti.

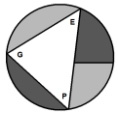
Türkmen siyasetçi ve kuruluşlara yönelik gözdağı verme, cezalandırma ve medya aracılığıyla karalama

“Ancak bütün bunlar ya Türk istihbaratının ya da Türk ordusunun generallerinin kontrolünde, doğrudan Türkiye'nin hakimiyeti altında gerçekleşti. Irak Türkmen Cephesi yetkililerinden biri emirlere uymayınca, o görevden alınıyordu ve çeşitli yollarla tehdit ediliyordu. Bazen bazı kişileri kızını veya oğlunu kaçırmakla tehdit ediyorlardı”. **Bir Türkmen siyasetçi**

Gözdağı ve cezalandırma

Türk makamları, emirlerine uymayan veya Türk devletinin Türkmen siyasi sistemini yöntemine veya uyguladığı herhangi bir eyleme karşı çıkan veya eleştiren her Türkmen siyasetçiyi veya kurumu Türkmen Cephesi'nden ihraç eder.

Türkiye'nin Türkmen kuruluşlarına sağladığı maddi desteği veya bu kuruluşlarda çalışanlara verdiği maaşları azaltmak veya kesmek, Türkiye'nin bu Türkmen kurumlarını ve Türkmen siyasetçilerini kontrol altına almak için en çok kullandığı yöntemlerden biriydi. Bu kuruluşların Türkiye dışında herhangi bir kaynaktan mali destek almasının yasaklanması bu tür cezalandırılmaları daha etkili hale getiriyordu. Türkiye'nin Türkmenlere yönelik politikalarına karşı çıkmaya devam eden Türkmen siyasetçilere karşı da gözdağı, adam kaçırmaya tehditleri yöntemleri kullanıldı ve Türkmen siyasetçi kaçırıldı. Bazı Türkmen siyasetçiler, oğullarının veya kızlarının kaçırılmasıyla tehdit ediliyordu.

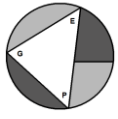
Medya kanalıyla karalama

Nisan 1996'da Türk Nokta dergisi haftalık sayısının 56. sayfasında "Irak Politikasında Temiz Eller Operasyonu: Milli Türkmen Partisi merccek altında" başlıklı bir makale yayınlıyarak, Türk İstihbarat Teşkilatının bir projesi olan Türkmen Cephesi'nin kurulmasını reddeden Türkmen Milli Partisi'nin liderlerini itibarsızlaştırmayı amaçladı. (bkz. Ekteki 2 ve 3 numaralı fotoğraflar). Aynı dergi, Türk hükümetinin tavsiyesi üzerine Türkmen Cephesi'nin kurulmasına öncülük eden Profesör İhsan Doğramacı'yı karalamak için Türk hükümetindeki güç merkezleri tarafından kullanıldı.

Söz konusu yazıda, Türkmen Cephesi projesine destek veren Türkmeneli Partisi lideri Riyaz Sarıkaha'ya dışında, projeyi reddeden Türkmen Milli Partisi liderlerinin fotoğrafları yer alıyordu. Böylece Türkmen Milli Partisi'nin liderleri hedef gösterildi.

Türkmen liderlerine yönelik karalamalar en temel ahlaki değerlerden yoksundu ve Irak Türkmenlerine yönelik düpedüz hakaretti. Bu Türkmen liderler, ister Irak içinde ister dışında olsun Türkmen halkı tarafından dürüstlükleriyle tanınıyorlar ve hâlâ da tanınmaktadır. Makalede, Türkmen halkını ve Türk vatandaşını kışkırtmak amacıyla Türkmen Cephesi projesini reddeden Türkmen liderlerine yönelik yanıltıcı yalan yanlış bilgiler, hakaret ve asılsız suçlamalara yer verilmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda makale:

- Riyaz Sarıkahya'yı övüyor ve onu Milli Türkmen Partisi Başkanı Muzaffer Arslan'ı siyasi arenaya çıkaran ve Türkmenler arasında popülarite kazandıran kişi olarak tanımlıyor;
- Türkmen Milli Partisi liderinden Hasan Özmen'e "kör Hasan" diyerek hakaret ediyor. Özmen'in, Türkmen liderlerinden İzzeddin Kocava'nın ofisinde hizmetçi olarak çalıştığını ve Kocava'nın kendisini sürekli dövdüğünü yazarak hakaret ediyor. Makalede ayrıca Özmen'i Suriye

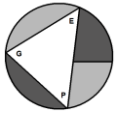

istihbaratıyla işbirliği yapmakla suçluyor ve partideki yükselişini parti lideri Muzaffer Arslan'la olan ilişkisine bağlıyor;

- Dr. Aydın Beyatlı'yı aşağılamak için onu Baasçı ve Saddamcı olmakla suçluyor, ve Özmen'in desteğiyle partide yükselmekle suçluyor;
- Parti yönetiminin bir diğer üyesi Yaşar İmamoğlu'nu Kerkük'teki mülkünü Kürtlere satmak ve silah ticaretine karışmakla suçlayarak karalamaya çalışıyor;
- Muzaffer Arslan'ı şunlarla suçluyor:
 - Milli Türkmen Partisi üyesi olmayan Türkmen siyasetçileri ötekileştiriyor;
 - Bazı üyeleri partiden ihraç ediyor;
 - Pek çok Türkmen siyasetçinin siyasi arenadan çekilmesine neden oluyor.
- Gerçekleri çarpıtarak, Arslan'ın başkanı olduğu Milli Türkmen Partisi'nin Türkmen Cephesi'ne Türk İstihbaratının baskısı altında katıldığı biliniyor olmasına rağmen, Arslan'ın halk tabanının baskısı altında Türkmen Cephesi'ne katıldığını yazıyor. Arslan ise Türkmen Cephesi projesine hiçbir zaman destek vermedi;
- Türkmen Cephesi projesine karşı çıkan tüm parti liderlerini, hiçbir ikna edici belge sunmadan parti fonlarını zimmete geçirmekle suçluyor;
- Arslan'ı, Türkmen Cephesi bütçesinden 180.000 ABD Doları keyfi olarak harcamakla suçlamaktadır. Gerçek o ki, Arslan Türkmen Cephesi'nin ne kuruluş ve nede yönetiminde hiçbir zaman yer almamıştır. Aslında, Arslan Türkmen Cephesi projesini reddetmesi nedeniyle Türkiye yetkilileri tarafından partisinden ihraç edilmiştir.

Türk ordusunun, Türkmen siyasi sistemini demir yumrukla yönetmesi (1997-2008)

“En önemsiz bir Türk memuru, Irak Türkmenlerinin kaderini olumsuz etkileyecek kararları Türkmen siyasetçilere dikte edebiliyor. Türkiye, Türkmenlerin kendi kararlarını vermesine bir kez bile izin veriyor”. **Bir Türkmen siyasetçi**

Türkmen Cephesi'nin yeniden kurulması ve Türk Ordusunun komutası altına alınmasıyla birlikte Türk yetkililerin Türkmen siyasi sistemi ve dolayısıyla Türkmen toplumu üzerindeki kontrolü mutlak hale getirilmiştir. Seçilen Türkmen siyasetçiler ve yetkililer, kolaylıkla Türk yetkililere ve onların ulusal politikalarına tabi tutulabilecek kişilerdi. Bu durum şunları da hedefliyordu:

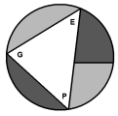
- Türkmenleri Türk ulusal çıkarlarına hizmet edecek şekilde kullanmak;
- Türkiye'nin kendi azınlıklarına yönelik olumsuz politikası nedeniyle Türkmenlerin azınlık olarak hak mücadelesini bastırmak.

Türkiye devletinin Türkmen siyasi sistemini yönetmesi ve Türkmen halkını kontrol etmesi, Türkiye hükümetinin egemenliği dışında kaldığı için doğası gereği yasa dışı ve gayri meşrudur. Aynı zamanda bu yönetim uzun bir süre Türkiye ordusu tarafından gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, Irak Türkmenleri için Türkiye yönetiminin temel özellikleri şöyle olmuştur:

- Her zaman gizlice yürütülmüştür, ya Türk istihbaratı ya da Türk ordusu tarafından;
- Hiçbir zaman şeffaf olmamıştır.
- Dolayısıyla iyi ve adil yönetim ve fonların adil ve optimum kullanımı bağlamında yeterli denetimin sağlanması mümkün olmamıştır.

Türk askeri yönetiminin politikasının temel özellikleri şunlardı:

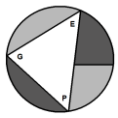
- Türkmenlerin herhangi bir dış teması veya faaliyeti Türk makamları tarafından kararlaştırılmış ve uygulaması denetlenmiştir;
- Aşağıdakileri öngören Türk kırmızı çizgilerine sıkı sıkıya bağlı kalmak:
 - Federal bir Irak devletinin tanınmaması;
 - Böylece bölgesel Kürt yönetiminin tanınmaması ve iş birliği yapılmaması;
 - Kürdistan kelimesinin kullanılmaması;
- Türkmen Cephesi lider ve siyasetçilerinin dışarıda bırakılması ve Türkmen devletine bağlı Türkmenlerin hassas görevlerde kullanılması. Örneğin, Mustafa Ziyai, şu toplantılara gönderildi:

- Ekim 1999'da New York toplantıları (SOITM Vakfı 2019: 162-163);
- 14-15 Aralık 2002'de Irak muhalefetine Londra'daki toplantılarına gizli olarak gönderildi (Al-Samanji 2015).

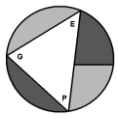
Bu dönemdeki birçok önemli olaydan bazıları şunlardır:

- Türkmenlerin Kürtlere yönelik bu politikasının dayattığı Türkmen siyasetçileri ve kurumları Peşmerge'nin birçok saldırısına maruz kalmış ve Kürt yönetimi tarafından her alanda dışlanmıştır;
- 2000 yılında Türkmenlere Kürt bölgesi kabinesinde önemli pay verilmesine rağmen, önemsiz bir Türk çalışanı tarafından, Türkmenlerin bu hükümete katılması engellendi. (bkz. Ekteki 4 numaralı fotoğraf);
- Her türlü mali gider veya harcama, Türkmen Cephesi başkanının imzasına bağlandı. Sonuç olarak:
 - Türkmen Cephesi'nin ikinci başkanı Wadad Arsalan, Türk yetkililerini Türkmen Cephesi'nin idari ve mali işlerine müdahale etmekle ve manipülasyon yapmakla suçlayarak 2000 yılında istifa etti;
 - Arslan, istifasının ardından büyük bir kadroyla birlikte Türkmen Cephesi'nden ayrılarak Kürt partileriyle çalışmaya başladı;
 - Türkmen Cephesi'nin dördüncü başkanı Faruk Abdullah, Türk yöneticilerin getirdiği on binlerce ABD Doları tutarındaki çekleri, Cephe harcaması olduğu iddiasıyla imzalamayı reddetti.
 - Abdullah, normal tarihinden bir yıl önce yapılan Genel Türkmen Kongresi'nde 24 Nisan 2005'te Cephe başkanlığından azledildi;
 - Türkmen Cephesi'nin beşinci başkanı Saadetin Ergeç, kendisini tamamen Türk askeri otoritelerine teslim etmiş ve manipüle edilen Beşinci Türkmen Genel Kongresi tarafından 2008 yılında ikinci kez Türkmen Cephesi başkanlığına seçilmiştir. Ergeç'in dönemi, yetkilerini kötüye kullanması ve büyük miktarlarda parayı zimmetine geçirmesiyle bilinmektedir. Türkmen siyasetçi Hasan Özmen'e göre Ergeç, en az beş milyon ABD Dolarını zimmetine geçirdi. Eğer Ergeç'in payı buysa, Türkmen Cephesi'ni yöneten Türk yöneticilerinin payı ne olduğunu tahmin etmek zor olmasa gerek.

Türkmen siyasi sistemini yürüten Türk Ordusu subaylarının hızla zenginleşmesi o dönemde bazı Türkmen siyasetçiler tarafından konuşuldu.

- Türkiye, Irak Türkmenlerinin Baas rejimi sonrası Irak'ta siyasi sürece katılmak için Amerika'nın şartlarını kabul etmelerini engelledi.
- Bu durum 2003 yılında Baas rejiminin devrilmesinden sonra Irak Türkmenlerinin Irak'ta siyasi süreçte dışlanmalarına yol açmıştır.
- 2003 yılında, Türkmen Cephesi'nin karargahı Erbil Türkmenleri ile anlaşma yapılmadan Erbil'den Kerkük'e taşındı. Buda, Erbilli çok sayıda Türkmen'in Türkmen Cephesi'nden ayrılarak Kürt yetkililerle çalışmasına neden oldu;
- Türkmeneli Partisi 2005 yılında Türkmen Cephesi'nden ayrıldı;
- Türkmen Cephesi'nin Erbil şubesi:
 - İkinci en büyük Türkmen siyasi topluluğuydu;
 - 2005 yılında Türkmen Cephesi'nden ayrıldı;
 - Türkmen Cephesi'ni Türkiye'nin elinde bir araç olmakla suçladı;
 - Türkmen Cephesi'nin Erbil'deki tüm binalarını ele geçirdi;
 - Kürt partileriyle işbirliği yapmaya başladı.
- Türkmen Cephesi Başkanı Saadettin Ergeç, 2007 yılında Azerbaycan hükümetinin Irak Türkmenlerine sürekli mali destek önerisini reddetti. Ergeç, Türk Ordusu'nun emri olmadan bu kararı alamazdı;
- Irak seçimleriyle ilgili olarak:
 - Irak Türkmenleri, 2003 yılında yapılmaya başlanan Irak seçimlerinin tamamında başarısız oldu. Dolayısıyla Türkmenlerin Irak parlamentosunda ve Irak siyasi arenasında etkili bir rolü yoktu;
 - Irak seçimlerine katılacak Türkmen adaylar, Türkiye'nin ulusal çıkarları doğrultusunda Türkiye Büyükelçiliği tarafından belirlendi;
 - Erbil'deki Türk askeri ofisi, Aralık 2005'te yapılan parlamento seçimlerinde Türkmen Cephesi'nin seçim ittifakını engelleyerek, Türkmenlerin Irak parlamentosunda 10'dan fazla sandalye kaybetmesine yol açmıştı.

- 2003'te Baas rejiminin devrilmesinin ardından Amerika-Türkiye ilişkileri kötüleşince, Türkmenler Irak'ta her alanda dışlandı:
 - Siyasetle hiçbir ilgisi olmayan Songül Çabuk, Baas rejiminin yıkılmasından sonra ilk Irak hükümet konseyinde Türkmenleri temsil etti;
 - Siyasetle hiçbir ilgisi olmayan Raşad Omar Mandan, Baas rejiminin yıkılmasından sonra kurulan ilk Irak hükümetinde Türkmenleri temsil ediyordu.

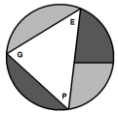
Bu dönemde (1997-2008) Irak Türkmenlerinin varlıklarını tehdit eden ciddi insan hakları ihlalleri devam ediyordu. Türkmen aydın ve siyasetçilerinin büyük çabaları ve Türkmen halkının uzun bekleyişleri varken Türk yetkililer, Türkmen siyasetçilerin ellerini bağlamış ve siyasi kuruluşlarını bloke etmişti.

Bu şartlarda Türkiye'nin kontrolü dışında bir Türkmen siyasi kuruluşunun kurulması mümkün olmamıştır. Kurulsa bile Türk devletinin onunla uğraşması, zayıflatması ve baltalaması çok kolay olur. Ya Türkmen Halk Partisi gibi dağılır ya da Türkmen Karar Partisi gibi önemsiz bir hareket olarak kalır.

Türk Ordusu, Türkmen siyasetçilerini, dolayısıyla Türkmen halkını aşağılıyor (Temmuz 2008 – Mayıs 2011)

Bir halkın siyasetçisi ve aydını ne kadar hoşgörülü olursa olsun, halkının bu kadar aşağılayıcı yönetilmesini kabul etmesi ve buna boyun eğmeye devam etmesi mümkün değildir.

SOITM Vakfı'nın "Türkiye'nin Irak Türkmen Politikası" başlıklı makale serisinin birinci bölümü 22 Şubat 2008'de tamamlandı. Makale Türkmen aydınlarına ve Türk yetkililere gönderildi. Makalenin alt başlığı "Irak Türkmen Cephesi'nin Türkmen Politikasındaki Yapıcı Olmayan Rolü" idi

(SOITM Vakfı 2019: 27-32). Makalede Türkiye devletinin olumsuz rolüne değinmeden Türkmen Cephesi sistemi ve çalışma akışı eleştirildi.

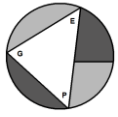
Türkmen Cephesi başkanı Saadettin Ergeç'in, Türkmen siyasi sistemini kontrol eden Türk askeri yetkilileriyle işbirliği ve yıllarca süren kapalı askeri yönetim, Türkmen Cephesi'nin mali kaynaklarının açık manipölasyonunun yolunu açtı. Ayrıca Ergeç Cepheyi demir yumrukla yönetiyordu. Bunun sonucunda Türkmen Cephesi şubeleri ve Cepheye bağlı partilerin bütçedeki payı önemli ölçüde azaldı.

Mayıs 2008'de, Türkmen Cephesi'nin yürütme kurulunu oluşturan Türkmen Cephesi şube başkanları ve Cepheye bağlı partilerin başkanları, Cephe başkanına karşı ayaklandı bir duyuru yayınlayarak onu görevden aldı.

Türk ordusunun misillemesi sert ve hızlı oldu ve duyurunun hemen ardından Türkmen siyasi sisteminin yeniden tasarlanması başlatıldı. Öncelikle Türk askeri yetkilileri kendilerine sadık olan Ergeç'i görevden almayı reddetti. Daha sonra 13 ve 14 Temmuz 2008 tarihlerinde Beşinci Türkmen Genel Kurultayı tamamen Türk ordusunun kontrolünde gerçekleştirildi.

Türkmen Cephesi'nin şube başkanları kontrol altına alındı ve susturuldu. 5. Türkmen kongresinin tüm aşamalarını açık bir şekilde manipüle edilerek, Türkmen Cephesi çatısı altında bulunan tüm partiler Cepheden atıldı. Kongre aşamaları Ergeç'in yeniden ikinci defa Türkmen Cephesi Başkanı seçilmesi şeklinde düzenlendi. Türkmen Meclisi üyeleri sahte seçimlerle belirlendi. Seçimlerde Türk makamlarına itaat kuralı dışında herhangi bir kural kullanılmadı. Türkmen Cephesi aynı adı taşıyan bir siyasi partiye dönüştürüldü.

Türkmen Adalet Partisi (حزب العدالة التركماني) Beşinci Genel Türkmen Kongresi'nde dışlanan ve ihraç edilen partilerden biriydi. Türkmen Adalet

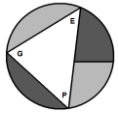
Partisi, Türk Adalet ve Kalkınma Partisi (حزب العدالة والتنمية) lideri R. T. Erdoğan'ın AKP'si gibi Müslüman Kardeşler ideolojisine sahip bir partidir. Bu da gösteriyor ki, o dönemde Türkmen Cephesi'ni yöneten tek otorite hâlâ Türk Ordusu idi. Bu kurultaydan sonra Türkiye her 3 yılda bir resmi olarak düzenlenen, Türkmen siyasi sisteminin önde gelen kadrolarını seçen, Genel Türkmen Kongresini düzenlemeyi kaldırdı.

2010 yılında Türkmen Cephesi'nin Bağdat şubesinin tüm üyeleri, şube başkanı ile Türkmen Cephesi başkanı Ergeç arasında çıkan sözlü tartışma nedeniyle ihraç edildi.

Türkmen kurumlarını bir araya getirmek ve ortak hareket ortamı yaratmak amacıyla Türkmeneli Partisi ve bazı Şii Türkmen liderler Haziran 2009'da Bağdat'ta bir konferans düzenlediler. Konferansa Irak Başbakanı da katıldı. Bu proje, birçok Türkmen siyasetçi ve aydınla doğrudan temasa geçen ve onları konferansa katılmamaları konusunda uyararak Bağdat'taki Türkiye Büyükelçiliği tarafından baltalandı.

Bu dönem (2008-2011), Türkiye'nin gasp ettiği, hedeflerinden tamamen uzak bir Türkmen siyasi sistemi altında Irak Türkmenleri tarihinin en karanlık dönemlerinden biriydi:

- Tüm Türkmen bölgelerinin Kürt partileri, güvenlik güçleri ve Peşmergeler tarafından kontrol edilmişti;
- Türkmenler bulundukları tüm bölgelerin yönetimlerinde dışlanmıştı;
- Kürt ailelerin sistematik olarak Türkmen bölgelerine getirilip yerleştirilmişti;
- Türkmenlerin keyfi göz altılara, adam kaçırmalara, suikastlara ve bombalama dahil her türlü şiddete maruz kalmıştı;
- Irak seçimleri Kürt partilerinin, Kürt güvenlik güçlerinin ve Peşmergelerin mutlak kontrolü altında yapılıyordu. Aynı zamanda, Kürt siyasetçiler ve aydınlar neredeyse tüm Türkmen bölgelerinin sahibi olduklarını iddia

ediyorlardı ve bu bölgeleri Kürt anayasasına dahil etmişlerdir. Dolayısıyla, tüm seçimler Kürtler lehine sonuçlandı.

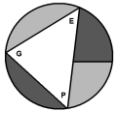
Türkmen siyasi sisteminin bu aşamada (2008–2011) faaliyetleri aşağıdakilerle sınırlıydı:

- Türkmen Cephesi'nin ara sıra günlük olaylara ilişkin basın açıklamaları;
- Türkmen Cephesi Başkanı'nın günlük olaylara ilişkin zaman zaman yaptığı açıklamalar;
- Aşağıdakiler gibi Kutlamalara ve anma etkinliklerine katılım;
 - Şehitler günü etkinlikleri;
 - Türkmen milli günlerinin yıldönümü kutlamaları ve Türkmen Cephesi'nin önemli günleri;
 - Türkmen Cephesi siyasetçilerinin Türk büyükelçiliği veya konsoloslukundaki Türk milli günleri kutlamalarına katılımı.

Ergec'in Türkmen Cephesi'nin başkanlığını yaptığı iki dönem (2005-2008), mali yolsuzluk, Cephe şubelerinin sürekli ihmal edilmesi ve Türkmen siyasi faaliyetlerinin neredeyse tamamen yok olduğu ile karakterize edilen dönemlerdir.

Türkmen siyasi sisteminin küçültülmesi ve Türkmen Meclisi'nin dağıtılması (Mayıs 2011 - Temmuz 2016)

Türkiye Cumhurbaşkanı R. T. Erdoğan -eski müttefiki ama sonra düşmanı Fethullah Gülen² ile işbirliği içinde- 2005 yılından itibaren Türk Ordusu'ndan çok sayıda generali ve diğer yüksek rütbeli subayları tasfiye etti. Sonraki yıllarda Erdoğan'ın popülaritesi zirveye yükselerek, 2011 genel seçimlerinde oyların %50'sini aldı. Erdoğan ile Gülen arasındaki anlaşmazlıklar 21. yüzyılın ilk on yılının sonlarına doğru başladı ve Gülen'e sadık hukukçuların 7 Şubat

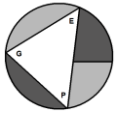
2012'de Erdoğan'ın Milli İstihbarat Teşkilatı başkanını çağırmasıyla ortaya çıktı.

SOITM Vakfı'nın makale dizisinin ikinci bölümü, Türkmen siyasetine olumsuz etki yapması ve Türk yetkililerin Türkmen siyasetine misilleme yapması korkusuyla üç yıl ertelendi. Türkiye'nin Türkmen siyasi sistemini kötüye kullanması devam etti ve Türkmen halkının sıkıntıları arttı.

27 Şubat 2013 tarihinde “Irak Türkmenleri tabiiyetin ve bozulan ulusal siyasetin kurbanıdır” alt başlığıyla yazılmıştır (SOITM Vakfı 2019: 33-42). Makalede Türkiye'nin Türkmen siyasi sistemini kötüye kullanması eleştiriliyordu. Serinin bu bölümü de ilk bölümle aynı kişilere ve adreslere dağıtılmıştı.

Mayıs 2011'de Bağdat'taki Türk büyükelçiliğinden gelen direktifler üzerine, bu da Türk Ordusunun değil, Türk hükümetinin emriyle anlamına geliyordu:

- Türkmen Meclisi feshedildi;
- Türkmen Cephesi'nin başkan ve yürütme kurulu üyeleri, Genel Türkmen Kongresi düzenlenmeden değiştirildi. Erşed Salihi, Türkmen Cephesi başkanlığına atandı;
- Türkmen Meclisi'nin yerine “Türkmen Meclisi Divanı” adı verilen altı üyeli uyduruk bir kurul kuruldu:
 - Türkmen Meclisi başkanı Divan başkanı oldu.
 - Divan'ın herhangi bir faaliyeti yoktu;
 - Divan başkanı ve yardımcıları boş zamanlarını geçirmek, kahve içmek ve sohbet etmek için binaya gel'yorlardı;
 - Divan mensupları maaşlarını Türkiye devletinden ABD Dolarıyla alıyordu.
- Erdoğan ilk kez Müslüman Kardeşler cemaatinden az sayıda Türkmen'i Türkmen Cephesi Yürütme Kurulu'na dahil edebildi.

Tüm üyeleri Türk makamları tarafından tanımlanan Türk yapımı Türkmen siyasi sisteminin ana bileşenlerinin aşağıdaki gibi olduğunu belirtmek gerekir:

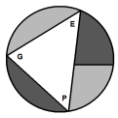
- Genel Türkmen Kongresi ve Kongre tarafından seçilenler:
 - Türkmen Meclisi üyeleri;
 - Türkmen Cephesi yürütme kurulu üyeleri;
 - Türkmen Cephesi Başkanı.
- Tek yönetici tarafından yönetilen, yaklaşık 20 dernek, vakıf, sendika vb. içeren Türkmen Sivil Toplum kuruluşları.

Türkmen Meclisi feshedilirken, Türkmen partileri, sivil toplum kuruluşları ve Türkmen aydınları uzun süreydi bağımsız bir Türkmen Meclisi'nin kurulması için çalışıyordu.

Aynı dönemde Türkmeneli Uydu TV kanalında da köklü değişiklikler yaşandı:

- Sunucu, haber bürosu başkanı ve teknik personelin çoğu değiştirildi;
- Kanal, Erdoğan'ın politikaları doğrultusunda yayın yapmaya başladı;
- Dinci programlar ve Osmanlı tarihi ve zaferleriyle ilgili programların sayısı arttı;
- Hasan Turan gibi Adalet ve Kalkınma Partisi ideolojisine yakın Türkmen siyasetçiler televizyon programlarında daha fazla yer almaya başlarken, Hasan Özmen gibi diğerleri ise dışlandı.

Değişik Türk hükümetlerinin ve Türkmen siyasetini yürüten Türk makamlarının politikalarındaki çelişkiler ve aralarındaki çekişme, yapıcı olmayan bir şekilde ve doğrudan Türkmen siyasi sistemine yansdı. Türk Ordusu, Türkmen Cephesi'ne Irak'taki Kürt yönetimini tanımaması ve onunla işbirliği yapmaması yönünde baskı yaparken, Erdoğan Türkmen Cephesi'ni Irak Kürt yönetimiyle işbirliği yapmaya ve özellikle Kerkük Valiliği konusunda Kürt politikalarını kabul etmeye zorladı.

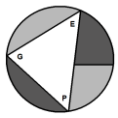
Türk Ordusu ise Türkmen Cephesi'ni Irak'taki dini gruplarla işbirliği yapmamaya zorladı. Öte yandan Erdoğan, Türkmen Cephesi'ni, Yenilenme Listesi'nin (قائمة التجديد) kurucusu Irak Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık El Haşimi ve Kurtuluş ve Kalkınma Cephesi (جبهة الانقاذ والتنمية) başkanı Usame El Nuceyfi gibi Sünni İslamcı politikacılar ve kendi Erdoğan'a sadık kişilerle işbirliği yapmaya zorladı.

Türkiye'nin Türkmenlere bir darbesi daha, 2011'in sonlarında ve 2012'nin başlarında Iraklı İslamcı siyasetçi Tarık el-Haşimi'yi çevreleyen sorunlarla geldi. El-Haşimi, Irak'ın Başkan Yardımcısı ve Yenileme Listesi'nin kurucusuydu. Cinayet suçundan hüküm giydikten sonra Irak'tan kaçarak Türkiye'ye yerleşti. Ayad Allawi liderliğindeki Sünni grup, Haşimi ile dayanışma amacıyla bakanlarını Irak kabinesinden çekti.

Erdoğan hükümeti, Türkmen bakan Turhan Müftü'den başbakan Nuri el Maliki başkanlığındaki Irak kabinesinden çekilmesini istedi, ancak Türkmen bakan bu isteği reddetti. Türkmen bakana Türkmen halkının büyük bir kesimi destek verdi. Erdoğan'ın Türk hükümetinin yaptırımları, Türkmen Cephesi'ne sağlanan Türk mali yardımın önemli ölçüde azaltılması şeklinde geldi ve bu da cepheyi neredeyse felç etmişti.

Mayıs 2011'de Türk hükümeti tarafından Türkmen Cephesi'nin yeni Yürütme Komitesi'nin kurulmasından birkaç ay sonra, kuruldaki Erdoğan yanlısı dinici grupla Türk ordusunun desteklediği grup arasında anlaşmazlıklar devam etti ve yürütme komitesi toplantılarının durdurulmasına yol açtı. Bundan sonra Türkmen Cephesi yürütme kurulu, Türk yetkililerin aldığı kararları benimsemek ve duyurmak için yapılan çağrılar gibi zorunlu toplantılar dışında hiçbir zaman toplanmadı.

Bu dönemde (2011–2016) Irak Türkmenlerinin durumu şöyleydi:

- Günlük zorluklarını ve acılarını artıran insan hakları ihlallerinin devam etmesi;
- Türkmen siyasi sisteminin daha da kötüleşmesi;
- Türkmen siyasetçiler ve Türkmen siyasi sistemi üzerindeki Türk hakimiyetinin daha da artması; aslında Türkmenler, Türk yetkililerin elinde eli kolu bağlı mahkumlar olarak kaldı.

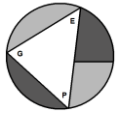
Türkmen öğrenci ve gençlerinin ayaklanması, Türkmen siyasi sisteminin ağır Türkmen insan hakları ihlallerinin karşısında etkisiz kalmasına tepki olarak 22 Nisan 2015'te başladı. Bir grup Türkmen öğrenci ve genç, Kerkük'teki Türkmen Meclisi binasını işgal ederek şunları talep etti:

- Türkmen Meclisi Divanı üyelerinin istifası;
- Bağımsız bir genel Türkmen Meclisi'nin yeniden inşası.

Meclis binası işgal eden öğrenciler ve gençler, Türkmen Meclisi binasını taleplerini yerine getireceklerine söz veren altı Türkmen partisine devretti. Altı Türkmen partisi, Türkmen öğrencilere ve gençlere verdikleri sözleri yerine getirmek için yoğun bir şekilde çalışmaya başladı.

Türkmen öğrenci ve gençlerinin ayaklanmasını Türk devletine karşı bir hareket olarak gören Türk hükümeti, ayaklanmayı bastırmaya başladı. Türkiye ayaklanmayı üç hafta içinde bastırmayı başardı. Bunun sonucunda Türkmen siyasi sistemi Türk devletinin esareti altında çökmüş haliyle devam etti. (SOITM Vakfı 2019: 175-182).

Türkmen öğrenci ve gençlerinin ayaklanması öncesinde Türkmen siyasileri ve partileri, bağımsız Türkmen Genel Meclisi'nin kurulması yönündeki girişimlerini aralıksız sürdürüyorlardı. Türkmen öğrenci ve gençlerinin isyanının Türkiye tarafından bastırılması, Irak Türkmenlerinin siyasi iradelerine vurulan en zararlı darbelerden biri sayılabilir. O günden sonra

Irak Türkmenlerinin on yıllarca süren bağımsız bir Türkmen Meclisi kurma çabaları durdu.

Bu aşamada itibaren Türkmen siyasi sisteminin faaliyetleri aşağıdakilerle sınırlı kalmıştır:

- Türkmen Cephesi'nin günün olaylarıyla ilgili basın açıklamaları;
- Türkmen Cephesi Başkanı'nın güncel olaylara ilişkin açıklamaları.

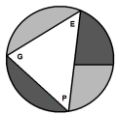
Çöken Türkmen siyasi sisteminin susturulması (15 Temmuz 2016 – Günümüz)

Erdoğan, Türkmen Cephesi'nin yürütme kuruluna sızmayı, onu mali bakımdan zayıflatmayı ve faaliyetlerini azaltmayı başarmış olmasına rağmen, Türk Ordusu hâlâ Irak Türkmen siyasi sisteminin ana denetleyicisiydi.

Fethullah Gülen, 1990'lı yılların başından itibaren Türk Ordusu'nun kurumlarına sızmaya başladı ve silahlı kuvvetlere nüfuzu her geçen gün artıyordu. Fethullah Gülen ile Türk ordusunun Erdoğan'a karşı işbirliği 2010 yılı civarında başladı.

Gülen ajanlarının Türk Ordusu'na sızması, orduyu kontrol eden Cumhuriyetçilerle birlikte 15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişimine liderlik edecek güçte bir noktaya ulaşmıştı. Bu darbenin başarısızlıkla sonuçlanmasıyla Cumhuriyetçiler ve Fethullah Gülen, Erdoğan'a kendilerini tüm devlet kurumlarından tasfiye etme konusunda merhamet göstermeme bahanesi sundu.

15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminde Gülen'in bariz rolüne rağmen bazı kaynaklar Erdoğan'ın Gülen'in rolünü abarttığını iddia ediyor. Ancak Gülen'in örgütünün tarihi, özellikle konuşmaları ve güvenlik ve askeri

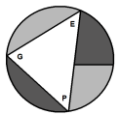
kuruluşları gibi Türk devletinin en önemli kurumlarına sızması, onun bu girişimdeki büyük rolü tezini desteklemektedir.

Fethullah Gülen'in 18 Haziran 1999'da Türk televizyonu ATV'de yayınlanan ve internette YouTube'da bulunabilen uzun konuşmasından bir alıntı şöyle: "Ta ilerilere getme böyle can damaraları içinde dolaşma ve sonra eğer dönülüp gelinecekse yara alınmadan, hissedilmeden, dönüp geriye gelme meselesi. İster maddi güçleri bakımından, ister kendi ülkelerindeki güç kaynakları ve gücü temsil eden kaynaklar bakımından, isterse ilim mahfilleri açısından, isterse toplumun büyük kesimlerine büyük kısımlarına bu duyguyu, bu düşünceyle ulaşmaları açısından, belli bir noktaya ve kıvama gelecekleri ana kadar bu şekilde hizmet devam etmeleri şart, zaruri ve lüzumlu" (Medyascope YouTube hesabı 1999; İleriye Giden Adam 1999b)

Başarısız darbe girişiminin ardından Erdoğan, Türkmen dosyasını ve Türkmen siyasi sisteminin yönetimini devraldı. Zaten 2011'den sonra Türkmen siyasi sisteminin ciddi anlamda zayıflatılmıştı. Sistem kağıt üzerinde yazıdan başka bir şey değildi.

Erdoğan, Türkiye'de Cumhuriyetçilere ve Gülencilere yönelik radikal temizlik çerçevesinde, halen Türk Ordusu'nun kontrolünde bulunan Türkmen Cephesi'nin başkanı Salihi'ye baskı yapmaya başladı. Salihi, Twitter hesabından şu açıklamaları yayınlamaya başladı: "Ey Türkiye hükümeti, Erşed Salihi ile savaşmaktan ne yarar elde edersin".

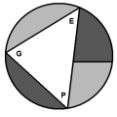
Ankara'ya çağrılan Salihi'nin uyarıldığı ve Türkmen Cephesi Başkanlığı görevini sürdürmesi için kendisine şartlar dayatıldığı anlaşıyor. Salihi Ankara'dan döndükten sonra sanki siyasi arenadan kaybolmuş gibi basın açıklamalarını yayınlamayı bıraktı. Bu aşamada Irak Türkmen siyasi sisteminin her türlü faaliyeti, hatta Türkmen Cephesi'nin basın açıklamaları bile durduruldu.

Türkmen siyasi sisteminin onlarca ofisi ve yüzlerce personeli Türk makamlarından sembolik maaşlar almaya ve doğrudan Türk makamları tarafından yönetilmeye devam etti.

Bu dönemde Türkmen siyasi sisteminde meydana gelen değişiklikler, en temel idari kurallara aykırı olup, Türkmen Cephesi Tüzüğü'nün hiçbir maddesine uymamakla birlikte, Türk siyasetçilerinin (Erdoğan'ın) siyasi arzuları doğrultusunda olmuştur. Örneğin:

- 2019 yılının ilk yarısında Türkmen Cephesi'nin örgüt ve şubelerinde, başkanlardan ve alt kadrolara kadar çeşitli değişiklikler yapıldı;
- 25 Mayıs 2019'da Türkmen Cephesi Yürütme kurulunda üyelerinin çoğunun, şube başkanları da dahil olmak üzere, Türk devletine daha itaatkar kişilerle değiştirildiği;
- Bu değişiklikler her zamanki gibi başarısız darbe girişiminden önce Türk ordusu tarafından kararlaştırıldı ve darbe sonrasında karar verici Erdoğan oldu. Bu gerçekler kamuoyuna açıklanamadığı için mantıksız ve muğlak bir şekilde kamuoyuna açıklandı. Türkmen Cephesi'nin 25 Mayıs 2019'da yayınladığı basın açıklamasında, değişiklikleri Türkmen Cephesi yürütme kurulunun yaptığı belirtildi. Buda, Türkmen Cephesi Yürütme Kurulu üyelerinin kendilerini görevden alıp yeni üyeler atadıkları anlamına geliyor. Bu işlemler en temel idari kurallara ve Türkmen Cephesi tüzüğü'ne aykırıdır. Türkmen Cephesi Tüzüğü'ne göre, Türkmen Cephesi yürütme kurulundaki üyelerin atamaları veya yer değiştirmeleri Türkmen Meclisi tarafından ve Türkmen Meclisi üyeleri arasından yapılır;
- 28 Mart 2021'de Türkmen Cephesi başkanı Ankara tarafından değiştirildi. Muhafazakar milliyetçi Erşed Salih'i'nin yerini Müslüman Kardeşler'e mensup Türkmen siyasetçi Hasan Turan aldı.
- Türk ordusu, Türkmen siyasi sistemini yönetmeyi ve sistemde değişiklik yapmayı meşrulaştırmak için çeşitli önlemlere başvurdu.

- Ancak Erdoğan, Türkmen siyasi sistemini direk yönetiyor ve sistemde direk değişiklikler yapıyor, ve yaptıklarına meşruiyet kazandırmak için hiçbir tedbir almıyor. Buda, yukarıda bahsettiğimiz değişikliklerde ve Erdoğan'ın 2011 yılında Türkmen siyasi sisteminde yaptığı köklü değişikliklerde yaşandı.

Türkiye'nin Irak Türkmenlerine ve siyasi sistemlerine hakim olmasını sağlayan etkenlerin bazıları

Osmanlı Devleti'nin kaybettiği topraklardan oluşan ülkelerdeki tüm Dış Türkler gibi Irak Türkmenlerinin de Türk devletine körü körüne itaati ve Türkiye'nin kendilerine yardım edeceğine dair mutlak ve yersiz güvenleri şu nedenlerden kaynaklanmaktadır:

- Tarihsel jeopolitik etkenler,

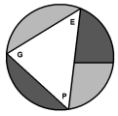
Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra, Türkmenlerin yüksek sosyal ve politik statünün kaybetmeleri ve ondan sonra insan hakları ihlallerine ve asimilasyon politikalarına maruz kalmaları, onları inzivaya itmiş ve yalnız kalma duygusuna yol açmıştır. Bu durum Irak Türkmenlerini, akraba oldukları ve kendilerine zarar vermeyeceğinden yardım edeceğinden emin oldukları Türkiye devletine kenetledi.

- Aşağıdaki nedenlerden dolayı Irak Türkmenleri arasında siyasi farkındalığın ve idari deneyimin zayıflığı:

- Türkmen medyasının olmaması,

Türkiye, kuruluşundan bu yana Türkmen siyasi sistemine hakim olduğu için Türkmen medyasını da kontrol etmiştir. Türkmen medya kuruluşları ya Türk devletine aittir ve öyle ya da böyle Türkiye tarafından yönetilmekte ya da kontrol edilmektedir. Bağımsız bir Türkmen medyası yok;

- Bölgede genel olarak demokratik sistemin ve demokratik zihniyetin olmayışı, bireylerin devletin otoritelerine ve prosedürlerine karşı çıkma

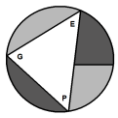
iradesini bastırmaktadır. Irak'ta uzun süredir devam eden otoriter yönetim bu mücadelenin zayıflığını daha da artırdı;

- Irak devletinin kurulduğu 1921 yılından bu yana Türkmenlerin bağımsız siyasi, kültürel ve medya kurumlarının bulunmaması, kısa süreliğine bazı dönemler hariç.
- Türkmenlerin anadilde eğitimden yoksun bırakılmaları.
- Uzun süre baskı ve asimilasyon politikalarına maruz kalmalar.

Irak Türkmen siyasi sisteminin Türk yetkililer tarafından yönetilmesi yasa dışı ve gayri meşru olduğu için Türk istihbaratı veya Türk ordusu tarafından yürütülmektedir. Böylece gizli kalmaktadır. Dolayısıyla Türkmenlerin ezici çoğunluğu Türk devletinin kendilerini nasıl yönettiğinin gerçeklerini bilmemektedir. Ayrıca bu durum, Türk yetkililerin Türkmen siyasi sistemini, Türkmen siyasetini ve Türkmen halkını yanlış yönetmesini engelleyecek idari ve hukuki caydırıcıların da ortadan kalkmasına yol açmıştır.

Irak devletinin acizliği ve uluslararası toplumun sessizliği, Türkiye'nin Irak'ın işçilerine kolaylıkla karışarak Irak Türkmenlerini kontrol altına almasına ve ulusal çıkarları doğrultusunda sömürmesine yardımcı olan diğer iki faktördür.

Türkmen Cephesi'ne bağlı veya bağlantısız pek çok kurum ve kuruluş var ve bunların tamamı Türkiye tarafından yönetiliyor ve bu kurum ve kuruluşlarda çok sayıda Türkmen çalışanı bulunuyor. Örneğin, Türkmen Cephesi ve ona bağlı kurum, şube ve ofislerin yanı sıra, her birinin birkaç çalışanı olan, hiçbir faaliyeti olmayan onlarca uyduruk sivil toplum kuruluşu var. Bu kurum ve kuruluşların çalışanları, Türk devletinden 100 ila 150 Amerikan doları arasında değişen küçük ücretler alıyor; bu meblağ, Irak'ta kötüleşen ekonomik durum göz önüne alındığında yoksul aileler ve vasıfsız işçiler için iyi meblağlardır.

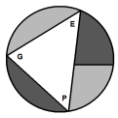
Bu çalışanlar Türkmenlere yönelik Türk politikasını savunuyor ve Türkiye için bir medya ve propaganda borazanını oluşturuyor. Türkiye'nin Irak Türkmenlerine yönelik politikasını eleştiren Türkmenlere karşı çıkıyor, onları engelliyor, bastırıyor ve susturmaya çalışıyorlar. Türkiye, Türkmenlere yönelik politikasına muhalif olanları susturmak ve Türkmen siyaseti ve Türkmen halkı üzerindeki kontrolünü sürdürmek için gözdağı, medyada karalama, psikolojik yıldırma, işten çıkarma ve finansmanı kesme gibi haksız ve zararlı cezai yöntemler kullanmaktan çekinmemektedir.

Bütün bunlara rağmen Türkmen toplumunun neredeyse ezici çoğunluğu Türk politikasını Türkmen halkına destek olarak değerlendiriyor. Bunların büyük bir kısmı Türkiye'nin alternatif olmadığına, Türkiye olmadan Türkmenlerin diğer iki etnik grup tarafından etnik temizliğe maruz kalacağına inanıyor.

Sonuç

Bu çalışma, Türk devletinin kontrolünde Türkmen siyasi sisteminin kuruluş aşamalarını ve gelişimini zaman dilimleri halinde sunmaktadır. Türkiye'nin Irak Türkmenlerine yönelik politikasının hedeflerini inceliyor ve Türkmen politikasının ve Türkmenlerin insan hakları durumunun devam eden kötüleşmesini analiz ediyor. Ayrıca Irak'taki değişimlere eşlik eden sorunların yarattığı jeopolitik değişimler, Irak Türkmenleri ve Türkiye'nin Türkmenlere yönelik politikaları da değerlendiriliyor.

Türkmen siyasi sisteminin Türkiye'de kurulması ve Türk yetkililerin egemenliği altında kalması, Türkmen halkının kaderini etkiledi. Sistem, Türk ulusal politikası bağlamında ve Türk çıkarları doğrultusunda kullanıldı. Türkiye, bu politikayı gerçekleştirmek için kendisine bağlı çok sayıda

Türkmen'i kullanmış ve Türk politikasını reddedenlere karşı adaletsiz, baskıcı, cezalandırıcı ve keyfi yöntemlere başvurmuştur. Türkmen siyasi sistemi kuruluşundan bu yana kendi ayakları üzerinde duramamıştır.

Türkmen siyasi sisteminin Türk devleti tarafından hukuka aykırı olarak yönetilmesi, sorumlu Türk devlet daireleri ve bunların yönetim süreleri açısından dört aşamaya ayrılabilir:

- Dışişleri Bakanlığı ve İstihbarat Teşkilatı (1991 – 1997);
- Türkiye Ordusu (1997 – 2011);
- Türkiye Ordusu ve Türkiye hükümeti (R. T. Erdoğan) (2011 – 2016);
- R. T. Erdoğan (2016'dan itibaren).

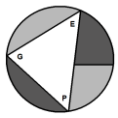
Türkmenlerin insan haklarının ihlali şunlar tarafından gerçekleşti:

- Birbirini izleyen Irak hükümetleri (1921 – 1968);
- Baas rejimi (1970 – 2003);
- Kürt yetkililer 1991 – 2003 Erbil'de ve 2003 – 2017 diğer Türkmen bölgelerinde;
- Türkiye devleti (1991'den bu yana);
- Sözde İslam Devleti (2003'te Baas rejiminin yıkılmasından sonra) ve diğer aşırı dinciler.

Türkiye, aşağıdaki hususlara rağmen Irak Türkmenlerine yönelik zalimce politikalar izlemiştir:

- Irak Türkmenleri Türkiye'ile akraba topluluklardır;
- Onlarca yıldır insan hakları ihlallerine maruz kalan, Irak Türkmenleri acınacak bir durumdaydılar;
- Irak Türkmenleri Türkiye devletine mutlak şekilde güveniyorlardı;
- Irak Türkmenleri Türkiye devletini tek kurtarıcı olarak görüyordu.

Türkiye devleti aşağıdakilerden sorumludur:

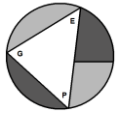
- Profesyonel ve bağımsız Türkmen siyasi, stratejik ve sivil toplum kuruluşlarının kurulmasına ve kurulanların gelişmesine engel olmak. Bugün, olan Türkmen kuruluşları en temel gerekliliklerden de yoksundur;
- Irak Türkmenlerinin siyasi başarısızlığı, Irak siyaset sahnesinde yer almamaları, gasp edilen haklarını geri alamamaları ve Türkmenlerin devam eden insan hakları ihlalleri;
- Türkiye, Irak Türkmenlerinin asimilasyon politikalarına maruz kalmaya devam etmesinde önemli bir rol oynamakta ve onların varlığına yönelik tehditlerin devam etmesinden sorumludur.

Bu makale, dergimizin Kış 2020 sayısında İngilizcesi ve Kış 2021 sayısında Arapça'sı yayınlanan makalelerin Türkçe çevirisidir.

Sheth Jerjis is Chairperson of the Iraqi Turkmen Human Rights Research Foundation (Stichting Onderzoekscentrum Iraaks Turkmeense Mensenrechten (SOITM) in Dutch) based in Nijmegen, the Netherlands. s.jerjis@kpnmail.nl soitm@turkmen.nl

Dipnotlar

1. Türkmen siyasi sistemi; Türkmen Konseyi, Türkmen Cephesi, Türkmen partileri ve Türkmen sivil toplum kuruluşlarını ifade eder.
2. M. Fethullah Gülen, Hizmet Kuruluşu 'Cemaati' olarak bilinen İslami bir dini örgütün lideridir; ancak Gülen, başta güvenlik ve askeri güçler ve bürokrasi olmak üzere Türk devletinin tüm kurumlarına sızmayı başardı. Gülen, Türkiye'deki 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin baş şüphelisidir.

Referanslar - Kaynakça

Dört uluslararası örgütün hazırladığı bir rapor (2015): "Köşe taşları arasında: Musul'un düşüşünden bu yana Irak'taki azınlıkların durumu". IILHR, MRG, NPWJ ve UNPO'nun raporu, s.19.

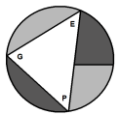
Al-Samanji A. Q. (1999), "التاريخ السياسي لتركمان العراق" (Irak Türkmenlerinin Siyasi Tarihi), Birinci Basım Beyrut: El-Saki Matbaası, s.209-216,230.

جولة في دهاليز السياسة .. حوار أكثر من صريح، مع السياسي " (2015), "التاريخ السياسي لتركمان العراق" (Siyasetin koridorlarında bir tur... Türkmen siyasetçi Aziz Kadir Samançi ile açık diyalogdan daha fazlası), Türkmen siyasetçi ve yazar Aziz Kadir Samançi ile Türkmen yazar Nusrat Mardan'ın yaptığı röportaj; Alturkmani web sitesinde yayınlanmıştı, www.turkmen.nl/1A_Others/ak-alturkmani.pdf.

Batatu, H. (1978), "The old social classes and the Revolutionary Movements of Iraq" (Eski Sosyal Sınıflar ve Irak'ın Devrimci Hareketleri). New Jersey: Princeton Üniversitesi Yayınları, s.913-921.

Avrupa Parlamentosu (2013), "Iraq: the plight of minority groups, including the Iraqi Turkmen" (Irak: Irak Türkmenleri de dahil olmak üzere azınlık gruplarının durumu). 14 Mart 2013 tarihli Avrupa Parlamentosu kararı (2013/2562 (RSP); www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-7-2013-0101_EN.html.

Medyascope YouTube hesabı (1999), "Gülen'in 1999'da yayınlanan olay videosu: "Sivrilirsek sonumuz Cezayir gibi olur"", 18 aug 2016. www.youtube.com/watch?v=7Y_cLmsmOuY.

İleriye Giden Adam (1999), “Fetullah(Fethullah) Gülen Müridlerine Devlete Nasıl Sızacaklarını Anlatıyor - Tek Parça - FETÖ”, 12 sep 2021.
<https://www.youtube.com/watch?v=kjVcU2DOF-Q>.

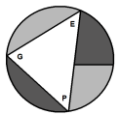
İnsan Hakları İzleme Örgütü (2015), “After Liberation Came Destruction: Iraqi Militias and the Aftermath of Amerli” (Kurtuluşın Sonra Yıkım Geldi: Iraklı Milisler ve Amerli Sonrası). İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporu, 2015, s.19. www.hrw.org/sites/default/files/reports/iraq0315_forUpload.pdf.

Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları Enstitüsü (2013), “Iraq’s minorities and other vulnerable groups: legal framework, documentation and human rights, may 2013” “Irak’ın azınlıkları ve diğer savunmasız gruplar: yasal çerçeve, belgeler ve insan hakları, Mayıs 2013”. Bağdat: Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları Enstitüsü, Birinci Baskı, s.143;
http://ezidis.org/wp-content/uploads/2018/03/MinorityHB_EN.pdf

Uluslararası Kriz Grubu (2018), “Reviving UN Mediation on Iraq’s Disputed Internal Boundaries” “Irak’ın Tartışmalı İç Sınırlarına İlişkin BM Arabuluculuğunun Canlandırılması”. Uluslararası Kriz Grubu Orta Doğu Raporu N°194 | 14 Aralık 2018, s.8 ve dipnot 25.

Irak Türkmenleri Tabipler Derneği (2015), “The current human rights situation for Iraqi Turkmen 2014-2015” “Mevcut insan hakları Irak Türkmenlerinin Durumu 2014-2015” Danimarka Dışişleri Bakanlığına sunulan rapor.

Jerjis S. (2020), “Irak Türkmenlerinin Dini Mezhepleri: Şii Türkmenlere Odaklanma”. EthnoGeoPolitics Forumu Cilt.8 No.1, s.146-162.

Lalani, M. (2010), "Still Targeted: Continued Persecution of Iraq's Minorities" "Hala Hedef Alınıyor: Irak'taki Azınlıklara Karşı Zulüm Devam Ediyor". Azınlık Hakları Grubu Uluslararası, s.25.
<https://minorityrights.org/publications/still-targeted-continued-persecution-of-iraqs-minorities-june-2010/>

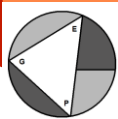
Azınlık Hakları Grubu Uluslararası (2015), "Turkmen" "Türkmen". Uluslararası Azınlık Hakları tarafından hazırlanan bir rapor, Kasım 2015.
<https://minorityrights.org/minorities/turkmen/>

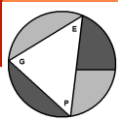
SOITM Vakfı (2009), "Obstacles preventing the use of mother tongue in Iraqi Turkmen education" "Irak Türkmen eğitiminde ana dilin kullanımını engelleyen engeller". Irak Türkmen İnsan Hakları Araştırma Vakfı tarafından Yerli Halkların Hakları Uzman Mekanizması'na sunulan raporu, İnsan Hakları Konseyi, ikinci oturum, 10-14 Ağustos 2009.

SOITM Vakfı (2013), "Irak Türkmen bölgesindeki arazilere el konulması ve demografik değişikliklerin özeti", Irak Türkmen İnsan Hakları Araştırma Vakfı raporu, 1 Temmuz 2013.

_____ (2017), "At the mercy of the Kurdish parties Turkmen are subjected to constant terror" "Kürt partilerin insafına kalmış Türkmenler sürekli teröre maruz kalıyor". Irak Türkmen İnsan Hakları Araştırma Vakfı Basın Açıklaması, 29 Nisan 2017; www.turkmen.nl/1A_soitm/PR.4-D2917e.pdf.

_____ (2019), "Turkey's Iraqi Turkmen Policy: Merciless Exploitation and Violation of International Law" "Türkiye'nin Irak Türkmen Politikası: Acımasız Sömürü ve Uluslararası Hukukun İhlali". Irak Türkmen İnsan Hakları Araştırma Vakfı Yayınları, Benda Print House, s.27-32, 33-42, 62-63, 68-71, 129-133, 162-163, 175-182.

Ekler

Fotoğraf No.1 SOITM Vakfı'nın "Irak Türkmenlerine Yönelik Şiddet (Bölüm 2): Kürt partilerin insafı altında devam ediyor" başlıklı basın açıklaması, 29 Nisan 2017

Press Release

Violence against the Iraqi Turkmen (Part 2): It continues at the mercy of the Kurdish parties

Date: April 29, 2017
No: PR.4-D2917

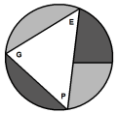
Around 19pm of March 11th 2017, a group of 7-8 masked armed men talking Kurdish and wearing Kurdish costume stormed the house of Mr. M.M. at the Piryadi neighborhood of Kerkuk city. They impersonalized as Kurdish security service (Asayish) and came to search the house for weapons; however, they squeezed the home residents in a room and robbed the house.

Again on March 14th 2017 the house of Mr. E. Sh. in the Gharnata neighborhood and on December 6th 2016 the house of Mr. S.H. in the neighborhood of Sahat Al-Ihtifalat were subjected to the same raid.

These are only few out of tens of similar awful attacks to which the Turkmen of Kerkuk city are recently suffering from. This situation has been continuing since the fall of the Baath regime in 2003.

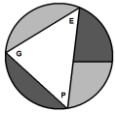
Since 2003, in insecure and instable Iraq, large part of Turkmen regions, particularly Kerkuk province, remain at the mercy of the Kurdish parties. The Kurds dominate almost all the governmental administration and claim the ownership of these regions. The Turkmen are subjected constantly to kidnappings, assassinations, raiding houses and marginalization. These ruthless offences, which are likely to get out of control and burst into massacres in the near future.

The central Iraqi government and the international community, particularly the United States, the International Coalition and UN, are called to intervene directly to stop such continuous Kurdish suppression against the non-Kurdish components of the Kerkuk city and the whole region ruled by the Kurdish regional governments.

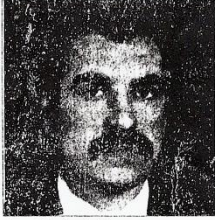

Fotoğraf No:2 Türk Nokta dergisinin 30 Mart 1996 tarihli sayısında yayınlanan v"İrak Politikasında Temiz Eller Operasyonu: Milli Türkmen Partisi mercek altında" başlıklı makale, sayfa 55

Fotoğraf No:3 Türk Nokta dergisinin 30 Mart 1996 tarihli sayısında yayınlanan "Irak Politikasında Temiz Eller Operasyonu: Milli Türkmen Partisi mercek altında" başlıklı makale, sayfa 56

Necmettin Kasapoğlu

Muzaffer Arslan

Hasan Özmen

büyük bir özveri ile çalışan Özgür Gürgür (Riyaz Sarıkahya) ile tanışması. Genç olması, tahsili ve başarılarındaki olumlu tavırları, Arslan'a siyasetin kapılarını açıyor. Böylece, Türkmen toplumu o güne kadar varlığından haberdar olmadığı Arslan'ı tanıyıp kabul ediyor.

Bu dönemde, Türkmenler arasında Kür Hasan olarak da tanınan Hasan Özmen'in devreye girdiğini görüyoruz. Özmen, Şam tarafından Irak rejimine karşı Suriye'de yedekte bekletilen Türkmen lider İzzet'in Kocava'nın yanına "ofisboy" olarak girerek getir götür işlerine bakıyor. Ama sert kişiliği ile tanınan Kocava, Özmen'i sık sık dövüyor. Özmen'in Suriye gizli servisi El Muhabarat El Syria ile tanışmasının da bu yıllara rastladığı öne sürülüyor.

Diğer önemli bir Türkmen lideri, Said Ketene ise Özmen'in iyiniyetli olduğu için kullanılacağını düşünüp, biraz da Kocava'dan dayak yemesine son vermek için Özmen'i Türkiye'ye getiriyor. Özmen, Türk vatandaşlığı alıyor. Daha sonra Muzaffer Arslan ile tanışması, onu IMTP'nin üst düzey kademelerine taşıyor. Bu hızlı yükselişin ardından, zamanında kendisine büyük emeği geçen Said Ketene'yi hain ilan ediyor. Özmen ile birlikte Türkiye'ye getirilen ve Özmen'in aracılığı ile IMTP'ye giren Türkmen, Göz Doktoru Aydın Bayatlı ise Irak'ta yaşadığı dönemde BAAS üyesi ve hızlı bir Saddamci olarak tanınıyor.

1980'lerin sonunda temasa girdiği Mısırlılar sayesinde yasadışı yollardan küçük bir servet kazandı; iddia edilen Muhendis Yaşar İmamoglu ise Irak'ta edindiği bütün gayrimenkulleri satarak Türkiye'ye dönüyor. Burada önemli bir nokta var. Irak'tan Türkiye'ye göçen Türkmenler, mal varlıklarını Araplar'a veya Kürtler'e satıyorlar. Ya bir Türkmen'e devrediyorlar ya da terk ediyorlar. Türkmen için bu tavır, yılarcı kendilerini isimle etmeye çalışan Arap

ve Kürtler'e karşı bir tepki. İmamoglu, bu teacülle uymuyor. Türkiye'ye geldikten sonra silah ticareti ile de uğraştığı öne sürülen ve 1991'de IMTP'ye giren İmamoglu, daha sonra dört kardeşini daha Irak'tan Türkiye'ye getirip Türk vatandaşlığına geçiriyor. Bugün bu kardeşler Danimarka'da "siyasi mülteci" olarak yaşıyor.

Arslan'ın 1991'den itibaren IMTP'yi Türkmen toplumunun tek temsilcisi olarak göstermek için yoğun çaba harcadığı dikkat çekiyor. Arslan ve çevresinin varlığı çok sayıda Türkmen'in, siyasetten uzak durmasına neden oluyor. 1995 yılının başlarında tabandan gelen baskı üzerine IMTP, Türkmen Birlik Partisi ve Erbil'in önde gelen Türkmen aileleri ile birlikte Nisan 1995'de 'Türkmen Cephesi'nin kurulmasına "kerhen" razı oluyor.

IMTP yönetimi bu konuda büyük kaygılar taşıyor. Birincisi, Ankara'nın Türkmenler'e yapacağı yardımlar artık IMTP üzerinden yürütmeyecekti ki, bu ciddi bir para kaybı anlamına geliyordu. İkincisi ise Türkmen toplumu Arslan ve çevresinden memnun değildi.

Dosyalarındaki iddia. Cephe'nin kurulduğu andan itibaren IMTP bu yeni oluşumu baltalamak için elinden geleni yapıyor. Hatta el altından cephe karşıtı bildiriler dağıttığı bile iddia ediliyor. Arslan ve çevresi için öncelikle, cephenin sona erdirilmesi ve eski maddi imkanlara kavuşulması gerekiyordu. Bunun nedenini anlamak için Arslan ve adamlarının dosyalarına intikal eden mal varlıklarına ve iddialara bakmak yeterli.

Türkmen Cephesi'nin kasasında bulunan 180 bin doların gerçek amacını dışında ve keyfi olarak harcadığı öne sürülüyor. 180 bin dolar yüzünden Muzaffer Arslan'ın dönemin Türkmen Cephe-

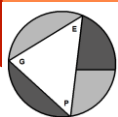
si Başkanı Tufhan Ketene ile kanlı bir çekişme olduğu da söz konusu iddialar arasında. Bu durumu, Türkmen tabanında "Turan Kavgası" olarak yorumlanıyor. Ketene-Arslan uyuşmazlığının bir nedeni daha var: Arslan, Ketene'yi Talabani ile tanıştırmıyor. Bundan sonra Talabani kendisine direkt mutabakat olarak Ketene'yi seçiyor. Devredışı bırakılmış olmak Arslan'a ağır geliyor ve Ketene'nin kayıusunu kazınmaya başlıyor.

Bunun üzerine Ketene, Kuzey Irak'ta bulunduğu dönem zarfında güvenliğinin sağlanması için Talabani'ye bağlı 40 peşmerge tarafından korumaya başlıyor. Türkmen toplumu arasında Talabani'nin himayesinde olduğu söylenen Arslan, bugün eski "nohut oda, bakla sofrası" günlerinden çok uzak. Kardeşi ve kayınbiraderi üzerine de birçok gayrimenkulün kayışı olduğu öne sürülüyor. Hatta Arslan'ın Side ve Antalya'da iki otelin de gizli ortağı olduğu iddia ediliyor.

Arslan'ın kardeşlerinden Samih'in 1991 yılında güç dalgası ile Türkiye'ye geldiği ve altı ay sonra Irak'a döndüğü biliniyor. Samih bugün Musul Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dekanı... Bayatlı Konya'daki yedi katlı hastane'nin ve Özmen'e Ankara, İstanbul ve Adana'da çok sayıda lüks dairenin sahibi.

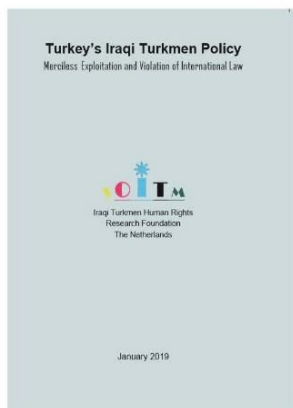
Yaşar İmamoglu

Turkey's Iraqi Turkmen Policy

Merciless Exploitation and Violation of International Law

By Iraqi Turkmen Human Rights Research Foundation (SOITM Foundation)

Publisher: SOITM Foundation
Published: January 2019
Language: English
Format: 135 x 195 mm
Edition: First
Extent: 200 pages
ISBN: 978-90-9031494-5
Imprint: Benda printing
Price: 40 Euro

xxiii + 186 pp. a map

Please note that the price of shipping may vary depending on your country of residence

Requested from SOITM Foundation
WhatsApp/Viber 0031 (0)6 16 26 25 86
Email: soitm@turkmen.nl

About "Turkey's Iraqi Turkmen Policy"

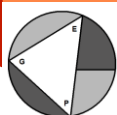
The Turkmen in Iraq are of ethnic Turkic communities living in several countries neighboring Turkey.

The animosity and the hatred that had developed towards the Ottomans in the later decades of the Empire reflected onto those Turkic origin communities in the newly created countries after the Ottomans dismembered, which all were ruled by non-Turkish governments. The Turkic communities in the Balkans were exposed to massacres, in Greece they are still deprived of their ethnic rights, and in the Arabic countries, they are marginalized and exposed to serious assimilation policies, as in the cases of the Iraqi and Syrian Turkmen.

These suppressed communities had no other choice than to consider Turkey as their only rescuer and subjugate themselves to Turkey. At the same time, this has increased the animosity against them in their new countries and removed the possibility of getting help from any other national, regional or international powers.

On the other side, Turkey had neither ability nor intention to help these Turkic communities, in contrary, Turkey remain inattentive to their sufferings, even misused these communities benefiting from their blind obedience.

This book presents the history of 3 decades of the Turkish policy towards the Turkmen of Iraq, which can be considered a vivid view of the Turkish relation with Turkic communities in the neighboring countries.

السياسة التركية تجاه تركمان العراق استغلال بدون رحمة وانتهاك للقانون الدولي (الطبعة العربية)

من إصدارات مؤسسة بحث حقوق الإنسان لتركمان العراق

الناشر: مؤسسة سويتم
تاريخ النشر: كانون الثاني ٢٠١٩
اللغة: العربية
الابعاد: ١٣٥ - ١٩٥ ملم
الطبعة: الاولى
عدد الصفحات: ٢١٦ صفحة
رقم ردمك: 978-90-9033019-8
المطبعة: بندا للطباعة
السعر: ٤٠ يورو
عنوان، المقدمة والفهرست: ١٧ والمحتوى ١٩٩ صفحة
يرجى الملاحظة أن سعر الشحن قد يختلف تبعا لبلد إقامتك
يطلب من مؤسسة سويتم

WhatsApp\Viber 0031 (0)6 16 26 25 86
Email: soitm@turkmen.nl

حول كتاب "السياسة التركية تجاه تركمان العراق"

إن التركمان في العراق واحد من المجتمعات من الأصول التركية الذين يعيشون في العديد من البلدان المجاورة لتركيا.

العداء والكراهية التي ظهرت تجاه العثمانيين في العقود التي سبقت سقوط الامبراطورية انعكست على هذه المجتمعات ذو الأصول التركية في البلدان التي أنشئت بعد تفكك الامبراطورية العثمانية، والتي كانت جميعها تحكمها حكومات غير تركية. تعرض الأتراك في البلقان إلى مجازر، وفي اليونان لا تزالون محرمين من حقوقهم الاثنية، وفي البلدان العربية، إنهم مهمشون ويتعرضون لسياسات استيعاب خطيرة، كما في حالة تركمان العراق وتركمان سورية.

لم يكن أمام هذه المجتمعات المعرضة للاضطهاد خيار آخر سوى اعتبار تركيا المنقذ الوحيد لهم، واخضعوا أنفسهم لتركيا، الذي ادى في الوقت نفسه إلى ازدياد العداء ضدهم وحرمانهم من إمكانية الحصول على مساعدات من أية قوة وطنية أو إقليمية أو دولية أخرى.

وفي الجانب الآخر، لم تكن لتركيا القدرة ولا النية على مساعدة هذه المجتمعات من الأصول التركية، على العكس، بقيت تركيا لا تبالى بمصيرهم بل تستغلهم لمصالحها مستفيدة من طاعتهم العمياء للدولة التركية.

يقدم هذا الكتاب تاريخ ثلاثة عقود من السياسة التركية تجاه تركمان العراق، والتي يمكن اعتبارها نظرة حية للسياسة التركية تجاه تلك المجتمعات من الأصول التركية في البلدان المجاورة لتركيا.

Forum of EthnoGeoPolitics

A publication of Association for the Study of
EthnoGeoPolitics

Amsterdam The Netherlands

Print ISSN: 2214-3211

Online ISSN: 2352-3654